

บทที่ 8

กระบวนการอชญากรรม

นักอชญาชีวิทยาและผู้เชี่ยวชาญว่าด้วยการป้องกันอชญากรรมในระบบงานอชญาฯ คิดร่วมก้าวหน้าซึ่งมีความเห็นเป็นข้อบุคคลว่า รูปแบบแห่งการรายงานป้องกันอชญากรรมที่ดีขึ้นอยู่กับปัจจัยการควบคุมประสิทธิภาพภายในหน่วยงานกระบวนการอชญาฯ โดยตรง และความสามารถในการอันที่จะใช้ปัจจัยแวดล้อมเป็นสื่อกือกูลต่อการป้องกันอชญากรรมที่สมเหตุผล รวมทั้งการแก้ไขสภาพแวดล้อมเพื่อไม่ทรงทางสังคมต่าง ๆ ควบคู่กันไป โดยอาศัยหลักปฏิบัติสำคัญ ดังนี้

1. หน่วยงานในกระบวนการอชญาฯ จะต้องมีใจกว้างและเพียรพยายามสร้างเสริมความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับปัญหาพื้นฐานการปฏิบัติงานในลักษณะที่เป็นระบบบริหารที่มีความสามารถสนับสนุนอย่างใกล้ชิดอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา และให้เป็นที่รับรู้แก่ประชาชน รวมตลอดจนการวิจัยศึกษาพฤติกรรมผู้ปฏิบัติงาน และความล้าสมัยในการบริหารงานเพื่อให้สามารถสนองตอบต่อการบริหารงานระบบอาชญาฯ โดยสอดคล้องกับภาวะความเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันยิ่งขึ้น

2. ในด้านประชาชน จำเป็นต้องให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ พลเมืองดี ดำรงอยู่ในศีลธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องให้ความสนใจเกี่ยวกับมาตรการเพื่อพิทักษ์คุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง การรายงานอาชญากรรมในทันทีทันใดแก่เจ้าหน้าที่ ตำรวจ และการเป็นพยานแห่งคดีที่ตนประสบพบเห็นโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองต้องจัดสรรงานบริการ และประกันความลับและความปลอดภัยแก่พยานเป็นอย่างดีประกอบกันไปด้วย

1 3. การกำหนดมาตรการในอันที่จะลดภัยแห่งอาชญากรรมนั้น ให้รวมถึง “การแก้ไขปัญหาพื้นฐานอันเป็นบ่อเกิดแห่งอาชญากรรม” เช่น ปัญหาความเสื่อมโกร姆ในสังคมปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาทางการศึกษา ปัญหานุคคลผู้เป็นนายต่อสังคม ปัญหายาเสพติดให้โทษ ปัญหา

การประพฤติมิชอบของเจ้าพนักงานแห่งรัฐ และ ฯลฯ กับการสร้างความหวังให้ประชาชนประจำชีวิต ชัดถึงผลการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่อย่างฉับพลันทันด่วน เป็นต้น ว่าการเพิ่มพูนขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในอันที่จะทำการจับกุมผู้กระทำผิดแท้จริงได้ด้วยความรวดเร็ว แน่นอน การดำเนินคดีที่มีประสิทธิภาพ และการลงโทษผู้กระทำผิดที่เหมาะสมกับความผิดที่เกิดขึ้น และปราบปรามกลมกลืนกับแนวนโยบายอาญาของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

4. การพัฒนานโยบายอาญาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่มีความต่อเนื่องในทางปฏิบัติ เนพะในการร่างแผนชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525 - 2529 ก็ได้มีการบรรจุให้มีแผนความปลดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และสวัสดิการสังคม รวมอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ไว้ด้วย ก็โดยที่ได้พิจารณาเห็นว่าสิ่งที่ต้องขึ้นมาใหม่เพิ่มสูงขึ้นประมาณร้อยละ 5 ต่อปี ในขณะที่แนวโน้มแห่งอัตราเพิ่มของประชากรมีเพียงร้อยละ 3 ต่อปี เท่ากับเป็นการบ่งชี้ให้เห็นว่า อัตราการเพิ่มของอาชญากรรมสูงกว่าการเพิ่มของผลเมือง ทั้งนี้ถ้าสามารถนับรวมสิ่งที่อาชญากรรมที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้มีการแจ้งด้วยแล้ว จะมีสิ่งที่สูงขึ้นอีก ย่อมเป็นสัญญาณเตือนให้เห็นถึงภัยแห่งอาชญากรรมอย่างเด่นชัด จึงได้กำหนดเป้าหมายในอันที่จะลดบัญหาอาชญากรรม รวม 5 ประเภทคือ อาชญากรรมทางเพศ ชีวิต ร่างกายและเสรีภาค การประทุษร้ายต่อทรัพย์ การประพฤติผิดของเด็กและเยาวชน การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ และบัญหาการก่อความวุ่นวายเดือดร้อนทางเศรษฐกิจและการใช้อิทธิพลในทางมิชอบ โดยได้กำหนดแผนแม่บทในอันที่จะให้มีความประสานและกำหนดแผนงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไป เพื่อให้นั่งเกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติตามแผนป้องกันอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น

ฉะนั้น เพื่อประโยชน์เกื้อกูลต่อการปราบปรามอาชญากรรม จึงสมควรที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจะต้องมีการประสานในด้านนโยบายและระดับการปฏิบัติอย่างใกล้ชิด โดยมีข้อควรแก่การพิจารณาดังต่อไปนี้

1. 1. การจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเกี่ยวกับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม หรือคณะกรรมการเสนอแนะนโยบายการป้องกันสังคมของรัฐบาล ในรูปแบบคล้ายคลึงกับการจัดตั้งคณะกรรมการบังคับใช้กฎหมายและการบริหารงานกระบวนการยุติธรรมประจำสำนักประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา (The President Commission on Law Enforcement and Administration of Justice) เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและวิธีปฏิบัติในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมแก่รัฐบาล ปรากฏว่าข้อเสนอแนะของคณะกรรมการดังกล่าวเป็นผลให้มีการปรับปรุงกิจการตำรวจพร้อมกับประกาศใช้กฎหมายปราบ

อาชญากรรมฉบับใหม่ (New Anti-Crime Laws) เพื่อเพิ่มโทษอาชญากรโดยอาชีพ หรือติดนิสัยสูงขึ้น ไปจากเดิม กำหนดให้มีการประหารชีวิตแก่ผู้วางแผนเบิดในลักษณะร้ายแรง เช่นวางแผนเบิดตึกสถานที่ราชการรวมทั้งการเพิ่มโทษแก่ผู้จำหน่ายยาเสพติดให้โทษสูงขึ้นจนถึงขั้นจำคุกตลอดชีวิต อนุมัติเงินงบประมาณเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำบัดรักษา และการวิจัยปัญหายาเสพติดให้ไทยเป็นต้น

2. จัดตั้งศูนย์เก็บข้อมูลและสถิติอาชญากรรมกลาง สำหรับหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม เพื่อเป็นปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการเก็บข้อมูลที่ถูกต้องและประโยชน์ในการวางแผนป้องกันปราบปรามอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพและประหยัด

3. ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ประสานงานกระบวนการยุติธรรมในลักษณะเป็นการภาครัฐห่วงดู จัดการ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ เพื่อปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความเห็น และปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานโดยสมำเสมอไม่ขาดตอน

4. จัดตั้งสถาบันฝึกอบรมร่วมกันสำหรับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม โดยจัดหลักสูตรแนวทางการฝึกอบรม เน้นหนักในด้านหลักการบังคับใช้กฎหมาย อาชญาวิทยา สังคมศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ หลักบริหารที่มีความจำเป็นเกี่ยวนี้องกับการปฏิบัติงาน การสร้างเสริมพัฒนาทัศนคติ และการใช้หลักจริยธรรมในแขนงอาชีพของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมอย่างจริงจัง

5. ดำเนินการส่งเสริมระบบการประเมินผลและติดตามผลการปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมในรอบปีงบประมาณโดยต่อเนื่อง รวมถึงการปรับปรุงโครงสร้างและระบบปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ให้สอดคล้องสมานฉันท์ ระหว่างกัน จนสามารถสนองต่อการพดุงความยุติธรรมและการรักษาความปลอดภัยต่อประชาชน ที่มีสัมฤทธิ์ผลและประหยัด เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพ ภารกิจ สืบสวน สอบสวน จับกุมของตำรวจ การจัดทนายความแก่จำเลยหรือผู้ต้องหาผู้ยากไร้หรือใช้เพื่อการต่อสู้ในคดีอาญา การปรับปรุงระบบงานอัยการให้ก้าวไปสู่หลักมาตรฐานสากล การปรับปรุงและเพิ่มจำนวนศาลให้เพียงพอแก่ความจำเป็น การใช้วิธีการลงโทษผู้กระทำผิด โดยคำนึงถึงดุลยภาพแห่งความปลอดภัยของสังคม กับการแก้ไขผู้กระทำผิดในอันที่จะลดจำนวนผู้กระทำผิดซ้ำให้น้อยลง รวมตลอดถึงการใช้ปัจจัยทางสังคมและชุมชนแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

กระบวนการยุติธรรม คือ แบบแผนการดำเนินงานเพื่อให้ความยุติธรรมแก่ผู้กระทำผิด หน้าที่สำคัญของกระบวนการยุติธรรมได้แก่ การป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม และการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดกฎหมายอย่างเป็นธรรม โดยทั่วไประบบงานกระบวนการยุติธรรมประกอบด้วยหน่วยงานต่าง ๆ ทำหน้าที่รับผิดชอบอันได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล ระบบคุมประพฤติ

ราชทัณฑ์ ซึ่งมีการพัฒนามาเป็นลำดับตามความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและสภาพการเปลี่ยนแปลงสังคม

สำรวจ

สำรวจ คือ เจ้าหนังงานที่กฎหมายให้อำนาจและหน้าที่ในการตรวจเช็คความสงบเรียบร้อยของประชาชน ส่วนอักษญากรรมคือการกระทำใด ๆ อันกฎหมายที่ใช้บังคับกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ สำรวจมีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามมิให้อักษญากรรมเกิดขึ้น จะโดยบังเอิญหรือโดยเจตนาให้อักษญากรรมเกิดขึ้นก็ตาม สำรวจจะต้องเข้าดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งให้อักษญากรรมที่เกิดขึ้นนั้นหมดสิ้นไป

อำนาจหน้าที่ของสำรวจ

- อำนาจหน้าที่ในการรักษากฎหมาย สำรวจมีหน้าที่ป้องกันมิให้ผู้กระทำการผิดกฎหมายเกิดขึ้น ถ้าหากมีผู้กระทำการผิดก็จะมีอำนาจจับกุมดำเนินคดีตามกระบวนการวิธีพิจารณาตามอาญา

- อำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย สำรวจจะค่อยตรวจสอบตราดูแลมิให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่จะทำลายความสงบเรียบร้อยของประชาชน หากเกิดความไม่สงบขึ้น สำรวจจะต้องเข้าช่วยเหลือบรรเทาและแก้ไขเหตุการณ์ให้เข้าสู่ความเรียบร้อยโดยเร็ว

- อำนาจหน้าที่ในการป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน การป้องกันนี้เป็นการป้องกันจากอันตรายทุกอย่างท่าที่อยู่ในอำนาจหน้าที่สำรวจ ไม่เฉพาะแต่การป้องกันโจรสลัดรายเด่านั้น การปฏิบัติหน้าที่ของสำรวจมีทั้งเป็นการป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมิให้เป็นอันตรายที่เกิดจากการกระทำการของตนเอง เป็นต้นว่า ผู้จะกระทำการอัตวิภาคกรรม หากสำรวจประสบเหตุจะรับหน้าที่ป้องกันและแก้ไข ส่วนการป้องกันทรัพย์สินของประชาชนได้แก่ การตรวจห้องที่เพราะนอกรากจะบ้องกันทรัพย์สินของประชาชนแล้วยังเป็นการบ้องกันทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติมิให้เป็นอันตราย

- อำนาจหน้าที่ในการสืบสวนคดีอาญา ซึ่งสำรวจจะทำได้ทั้งก่อนและหลังการกระทำการผิดเพื่อเป็นการบ้องกันอักษญากรรม

- อำนาจหน้าที่ในการให้บริการแก่ประชาชน

- อำนาจหน้าที่พิเศษ เช่น เวลาสงคราม สำรวจต้องทำหน้าที่สำรวจสนาม ทำการรับและป้องกันภัย และยังมีหน้าที่อารักขานบุคคลสำคัญ

การบ้องกันอักษญากรรมในหน้าที่สำรวจ เป็นการอธิบายให้ทราบถึงหน้าที่ที่เป็นหน้าที่ของตัวเอง คือ การบ้องกันอักษญากรรม ไม่ใช่การปราบปรามหรือจับกุมดังที่คนทั่วไปเข้าใจ

วิธีปฏิบัติน้ำที่ของตำรวจ เริ่มตั้งแต่มีการแจ้งหรือความประภูมิแก่ตำรวจว่ามีอาชญากรรมหรือการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้น ตำรวจจะต้องรับไปประจำบ้านประจำการกระทำการกระทำผิดช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บ สืบสวนจนแน่ชัดว่าใครกระทำการกระทำผิดแล้วจึงจับกุมมาควบคุมไว้เพื่อทำการสอบสวนรวบรวมหลักฐานเพื่อจะนำผู้กระทำการกระทำผิดฟ้องศาลต่อไป

ความคุ้มครองในการใช้อำนาจหน้าที่ของตำรวจ ถ้าหากปฏิบัติน้ำที่ตามด้วยทักษะอย่างที่วางไว้ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตก็จะได้รับความคุ้มครองอย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน

การปรับปรุงทัศนคติของตำรวจต่อประชาชน ในทุกวันนี้ปรากฏว่าบังมีประชาชนหาดกลัวตำรวจ จึงควรจะได้พัฒนาความสัมพันธ์ยังดีระหว่างตำรวจกับประชาชนโดยตำรวจจะต้องปรับปรุงทัศนคติของตำรวจให้ประชาชนมีความเลื่อมใส ดังนี้

1. ตำรวจจะต้องไม่แสดงท่าทีเป็นปฏิบัติที่ต่อประชาชน กล่าวโดยทั่วไปแล้วการที่ตำรวจเป็นผู้รักษากฎหมายย่อมจะได้รับความต่อต้านจากประชาชน เพราะผู้ที่ทำการกระทำผิดกฎหมายส่วนมากได้แก่ ประชาชน วิธีการที่จะให้ประชาชนมีความเลื่อมใสตำรวจ ตำรวจจะต้องแสดงท่าทีเป็นมิตรกับประชาชน เมื่อประชาชนทำการกระทำการใดก็ตามให้เข้าใจถึงความถูกต้องด้วยความสุภาพ มิใช่ใช้วิธีการขู่กรозกให้ผู้กระทำการกระทำผิดได้รับความอับอาย ทั้งนี้ไม่ควรถึงกับจับกุมไปดำเนินการตามด้วยกฎหมายทุกกรณี ตำรวจจะต้องแสดงท่าทีให้เห็นว่าพร้อมที่จะช่วยเหลือประชาชนทุกขณะ ไม่แสดงท่าทีที่จะจับผิดประชาชน จึงจะทำให้ประชาชนนิยมตำรวจได้

2. ตำรวจจะต้องทำตัวให้ประชาชนเห็นว่าเป็นผู้สุจริตและไว้วางใจได้ ประชาชนส่วนมากมักเข้าใจว่าผู้ที่เข้ามารับราชการเป็นตำรวจจะห่วงความร่าเริงโดยทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เมื่อประชาชนมาติดต่อกับตำรวจจึงหวาดเกรงว่าตำรวจจะเรียกร้องเงินทองหรือประโยชน์อื่นๆ ในเรื่องนี้ตำรวจจะต้องแสดงให้ประชาชนเห็นว่าตำรวจเป็นผู้บริสุทธิ์ ให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายที่มาติดต่อ ไม่เรียกร้องประโยชน์ มีความซื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่ราชการ ยินดีที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ทุกฝ่าย เพื่อที่จะให้เกิดความยุติธรรมและความสุขในครอบครัวที่ทำได้

3. ตำรวจจะต้องมีกิริยาจาสุภาพ เท่าที่ประภูมิในปัจจุบัน ยังมีตำรวจที่แสดงกิริยาไม่สุภาพ

4. ตำรวจจะต้องมีความรอบรู้ในหน้าที่ โดยที่ประชาชนเพ่งเลิงให้ความสนใจในการปฏิบัติน้ำที่ของตำรวจ จะนั่นการที่ตำรวจจะปฏิบัติน้ำที่ได้ถูกต้องจะต้องได้รับการอบรมหรือศึกษามาอย่างดี ถ้าหากปฏิบัติน้ำที่ด้วยความผิดพลาด ทั้งนี้จะเนื่องจากความประมาทหรือ

ความรู้เท่าไม่ถึงกัน ก็จะถูกประชาชนต้านทานหรือขัดความเลื่อมใส där จะได้

5. ตัวรู้จะต้องเอาใจใส่ตัวประชาชน ควรให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในทุก ๆ เรื่องเท่าที่จะสามารถทำได้ เมื่อประชาชนเกิดเรื่องที่เป็นคดีมาถึงสถานีตำรวจนั้น ตัวรู้จะต้องแสดงให้ประชาชนเห็นว่าพร้อมที่จะดำเนินการโดยฉับพลัน รับดำเนินการทุกราย แม้แต่กรณีเล็กน้อยก็ตาม โดยเฉพาะคราวเอาใจใส่แก่ทุกคน เพื่อที่จะสร้างความเลื่อมใสแก่ประชาชน

จากการกิจต่าง ๆ บทบาทของตำรวจนี้ความเกี่ยวข้องกับสิทธิ เศรษฐภาพ และความยุติธรรม ความผิดพลาดในการบริหารงานของตำรวจนี้เมื่อเพียงแต่จะเป็นเหตุให้สมาชิกในสังคมไม่ได้รับความยุติธรรม อาจเป็นเหตุให้การดำเนินงานของหน่วยงานอื่น ๆ ในกระบวนการยุติธรรมประสบปัญหาและข้อบ่งบอกอื่น ๆ ในการรักษาความยุติธรรมในสังคมด้วย

อัจฉริยะ

ง่ายอัจฉริยะเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม พนักงานอัจฉริยะในฐานะหน่วยของแผ่นดิน และในฐานะส่วนหนึ่งของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม ทำหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการสอบสวนการกระทำผิด พิจารณาฟ้องร้องคดีในฐานะโจทก์ฟ้องผู้กระทำผิดต่อศาลและดำเนินการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายและคำพิพากษาของศาล

พนักงานอัจฉริยะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์อย่างใกล้ชิดทั้งในด้านการบริการชั้นกฎหมาย การพิจารณาฟ้องร้องคดี การันตีสูตรผลลัพธ์ต้องชัดเจนในระหว่างการคุบคุมของเจ้าพนักงานเรื่องจำเลยและทัณฑสถาน การประสานงาน พระราชท่านอภัยโทษในฐานที่พนักงานอัจฉริยะแห่งท้องที่หรืออัยการทหารแห่งท้องที่ร่วมเป็นกรรมการดำเนินการพิจารณาการพระราชทานอภัยโทษตามพระราชบัญญัติการอภัยโทษร่วมเป็นคณะกรรมการพิจารณาลดลงต้องโทษจำคุกแก่ผู้ต้องขัง ตามนัยมาตรา 32 (7) แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2520 และในฐานพนักงานอัจฉริยะเป็นผู้มีอำนาจฝ่าฝืนผู้ต้องหาเข้าควบคุมในเรือนจำและทัณฑสถานได้ตามกฎหมายระหว่างมหิดลไทยออกตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477

ผล

ระบบการดำเนินงานของศาลในกระบวนการยุติธรรมอยู่ในอำนาจดุลการซึ่งเป็นอำนาจอิสระ ระบบงานศาลอยู่ในกระบวนการยุติธรรมแต่มีอำนาจอิสระที่จะพิจารณาคดี บทบาทของศาลต่อการพิจารณาความนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจำเป็นจะต้องรักษาความยุติธรรม

ให้เกิดขึ้นแก่สังคม การจะพิจารณาพิพากษาตัดสินคดีได ศาลจะต้องพิจารณาโดยอาศัยพยานหลักฐานมาสนับสนุน ซึ่งวิธีการค้นหาข้อเท็จจริงมีอยู่ 2 วิธี คือ ระบบกล่าวหาและระบบไถ่สวน

ระบบกล่าวหา (Accusory system) หมายถึงระบบซึ่งผู้เสียหายต้องมาฟ้องกล่าวหาผู้กระทำผิดต่อศาล และทั้งสองฝ่ายมีหน้าที่นำพยานหลักฐานของตนมาแสดงต่อศาล ซึ่งศาลจะต้องมีความเป็นกลาง ฉะนั้นหลักฐานที่นำมาพิสูจน์จะต้องหนักแน่นรัดกุม

ระบบไถ่สวน (Inquisitorial system) หมายถึง ระบบซึ่งเกิดขึ้นเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงซึ่งปรากฏจากการกระทำการอันมิชอบโดยจะมีผู้กล่าวหารือไม่เกิดตาม รัฐจะทำหน้าที่สืบค้นหาความจริง

ในประเทศไทยแบ่งศาลออกเป็น 3 ชั้น คือ

1. ศาลชั้นต้น
2. ศาลอุทธรณ์
3. ศาลฎีกา

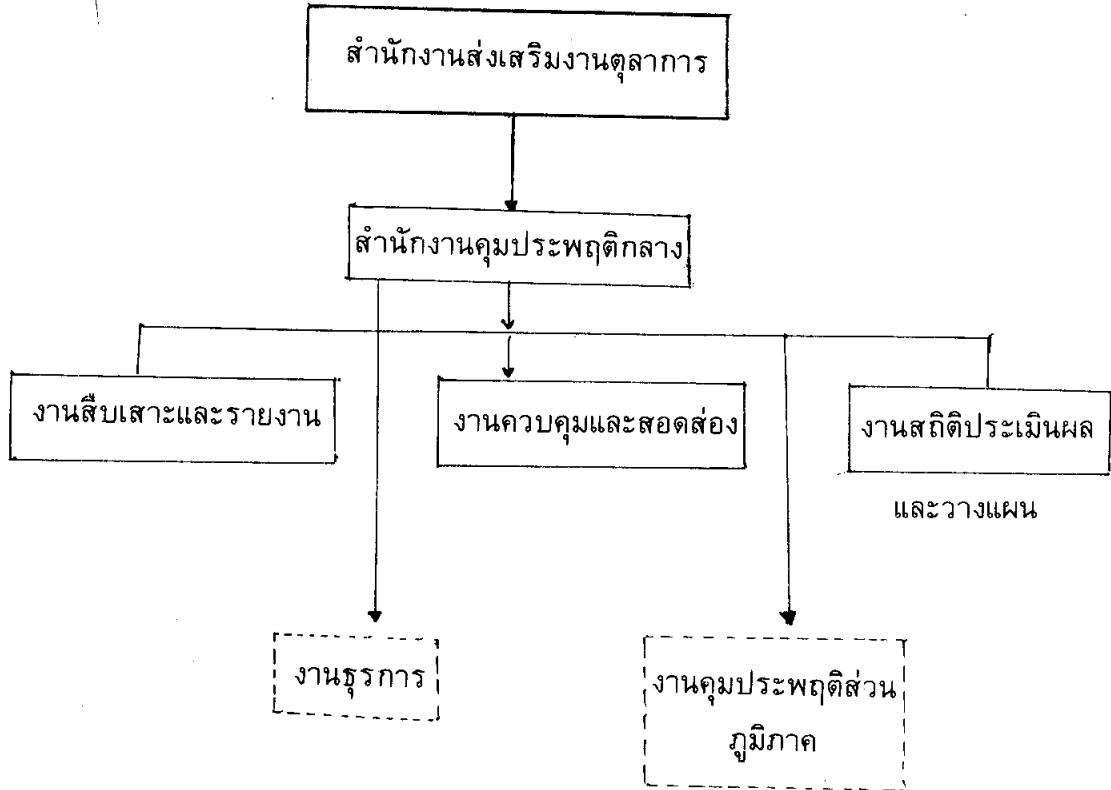
เมื่อถูกกล่าวหาจึงต้องมีการตัดสินของศาลชั้นต้น ก็สามารถจะอุทธรณ์ หรือฎีกាត่อไปได้ซึ่งการตัดสินนั้นถือว่าสิ้นสุดในศาลฎีกา

งานคุมประพฤติ

การคุมประพฤติ (Probation) เป็นวิธีการที่ไม่ลงโทษผู้กระทำผิด แต่เป็นการปรับปรุงในรูปแบบความถูกต้องซึ่งมีพื้นฐานมาจากกระบวนการลงโทษ เป็นวิธีการภาคทัณฑ์ โดยพิจารณาเลือกผู้กระทำผิดบางคน ซึ่งคาดหวังว่าเขายังสามารถเปลี่ยนทัศนคติ นิสัย ที่เคยกระทำมาก่อนในขณะที่อยู่ในชุมชนโดยอิสระ ซึ่งไม่ใช่วิธีการลงโทษแต่ผู้ช่วยเหลือ ติดตามผลต่อผู้กระทำผิดนั้น ๆ ฉะนั้นระบบคุมประพฤติจึงเป็นระบบที่ใช้เป็นอุปกรณ์เพื่อจะดูแลผู้กระทำผิด โดยไม่ปราบนาที่จะให้ผู้กระทำผิดนั้นทุกข์ทรมานแต่พยายามป้องกันเข้าจากการทรมาน ผู้กระทำผิดจะต้องประพฤติเช่น อาจเป็นความผิดครั้งแรกไม่ร้ายแรง (Paul W. Tappan Crime, Justice and Correction, McGraw-Hill, N.Y. 1960)

ระบบการคุมประพฤติผู้กระทำผิด มีลักษณะที่ได้รับการแก้ไขพื้นพูนออกเรื่องจำ

ระบบงานคุมประพฤติผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ในปัจจุบันเป็นระบบงานระดับกองสังกัดสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม เรียกว่าสำนักงานคุมประพฤติกาง ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2522 และเปิดดำเนินงานคุมประพฤติเมื่อ 7 สิงหาคม 2522 มีการแบ่งส่วนราชการดังนี้

การแบ่งงาน

ระบบงานของสำนักงานคุมประพฤติกلاح แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. **งานศีบเสาะและรายงาน** มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการศีบเสาะและประเมินผล ข้อเท็จจริง สงแวดล้อมต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวจำเลย เช่น อายุ ประวัติการศึกษาการทำงาน การรับราชการทหาร สถานะการสมรส ประวัติการกระทำความผิด ลักษณะของความผิดและพฤติกรรม ในการกระทำผิดที่กระทำในปัจจุบัน เป็นต้น แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นทั้งหมดไปวิเคราะห์และทำรายงานเสนอต่อศาล เพื่อประกอบดุลพินิจของศาลในการพิพากษาคดี ในรายงานที่เสนอต่อศาลนั้น พนักงานคุมประพฤติจะต้องแสดงความเห็นและข้อเสนอแนะด้วยว่า ศาลควรจะใช้มาตรการชนิดใดกับผู้กระทำผิดคนนั้น จึงเหมาะสม เช่น ลงโทษ จำคุกหรือรอการลงโทษ โดยมีเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองประพฤติ เป็นต้น

2. งานควบคุมและสอดส่อง มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการควบคุม สอดส่อง ดูแลว่ากล่าวตักเตือนและช่วยเหลือผู้กระทำการผิดที่ศาลมีคำสั่งให้คุณความประพฤติไว้เพื่อให้ผู้กระทำการผิดปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้และเพื่อมิให้การทำการผิดซ้ำอีก ใน การปฏิบัติงานดังกล่าว นี้ พนักงานคุณประพฤติมีหน้าที่รับภาระรายงานตัวจากผู้ถูกคุณความประพฤติตามกำหนดเวลาที่ศาลสั่ง และออกไปสอดส่อง ณ ที่อยู่อาศัยหรือสถานที่ทำงานของผู้ถูกคุณความประพฤติ เป็นต้น และจะต้องรายงานผลการคุณความประพฤติให้ศาลทราบเป็นระยะ นอกจากนี้ในกรณีที่ผู้ถูกคุณความประพฤติฝ่าฝืนเงื่อนไขหรือกระทำการผิดขึ้นใหม่ พนักงานคุณประพฤติจะต้องรายงานให้ศาลทราบเพื่อมีคำสั่งหรือดำเนินการตามที่เห็นสมควรต่อไป

3. งานสถิติประเมินผลและวางแผน มีหน้าที่รวบรวมข้อมูลทางสถิติเกี่ยวกับจำเลย และผู้ถูกคุณความประพฤติทุกคน ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการคุณประพฤติจัดให้มีธนาคารข้อมูล เพื่อการศึกษาและวิจัย ดำเนินการวิจัยทั้งแบบทั่วไปและแบบประเมินผลเสนอผลงานวิจัยและผลงานประจำเดือนหรือปี วางแผนงานและโครงการต่าง ๆ ในการคุณประพฤติของสำนักงานคุณประพฤติ กลาง เพื่อให้งานคุณประพฤติดำเนินไปอย่างถูกหลักวิชาและมีประสิทธิผลตามนโยบายและเป้าหมาย ของรัฐบาล

อัตรากำลัง สำนักงานคุณประพฤติกางมีผู้อำนวยการ 1 คน พนักงานคุณประพฤติ สำหรับหน้าที่สืบเสาะและพินิจ 42 คน พนักงานคุณประพฤติที่ทำหน้าที่ควบคุมและสอดส่อง 35 คน นักวิจัย 2 คน นักสถิติ 2 คน และเจ้าหน้าที่ธุรการ 13 คน สำหรับงานคุณประพฤติส่วน ภูมิภาคได้รับอัตรากำลังพนักงานคุณประพฤติ 28 คน และเจ้าหน้าที่ธุรการ 14 คน แล้ว

**อำนาจหน้าที่และสิทธิ อำนาจหน้าที่ของสำนักงานและพนักงานคุณประพฤติ ตลอดจน สิทธิและหน้าที่ของจำเลยตลอดจนของผู้ถูกคุณความประพฤติ
ศึกษารายละเอียดจากการคุณประพฤติผู้กระทำการผิดที่เป็นผู้ใหญ่**

ขั้นตอนในการสืบเสาะและพินิจก่อนศาลพิพากษา

1. ขั้นตอนของศาล เมื่อศาลเห็นสมควรให้มีการสืบเสาะและพินิจจำเลยรายได ศาลจะ คำสั่งในรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลให้พนักงานคุณประพฤติดำเนินการสืบเสาะและพินิจ จำเลยผู้นั้น ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ซึ่งโดยทั่วไปศาลจะกำหนดให้พนักงานคุณประพฤติ เสนอรายงานต่อศาลภายในเวลา 15 วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งบางคดีศาลก็จะระบุในรายงานของ ศาลด้วยว่า ให้พนักงานคุณประพฤติดำเนินการสืบเสาะและพินิจเน้นหนักในเรื่องใด เช่น ความ ประพฤติ การศึกษา หรือพฤติกรรมคดี แต่ในคดีที่ศาลมีได้ระบุเรื่องที่ให้เน้นหนัก พนักงานคุณ ประพฤติก็จะต้องเน้นหนักในทุกเรื่องที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ซึ่งเกี่ยวกับ

เหตุที่ศาลาจะใช้พิจารณาเพื่อประกอบดุลพินิจในการลงโทษจำเลย กล่าวคือ ในเรื่องของอายุ เหตุที่ศาลาจะใช้พิจารณาเพื่อประกอบดุลพินิจในการลงโทษจำเลย กล่าวคือ ในเรื่องของอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และ สิ่งแวดล้อมของจำเลยตลอดจนสภาพความผิดและเหตุอันอันควรปรานี

เมื่อศาลมีคำสั่งในรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลดังกล่าวแล้ว เจ้าหน้าที่ศาลก็จะจัด การพิมพ์หนังสือแจ้งคำสั่งของศาลดังกล่าว (ตามแบบ ค.บ. 1 แผนกศาลใช้) นำเสนอให้ผู้มีคำสั่ง ลงนามและนำส่งสำนักงานคุณประพุติ

2. ขั้นตอนของเจ้าหน้าที่ธุรการสำนักงานคุณประพุติ เมื่อได้รับหนังสือแจ้งคำสั่ง ให้ดำเนินการสืบเสาะและพินิจแล้ว เจ้าหน้าที่ธุรการสำนักงานคุณประพุติจะลงทะเบียนรับคำสั่ง และนำเสนอผู้บังคับบัญชา เพื่อมอบหมายให้พนักงานคุณประพุติดำเนินการต่อไป

3. ขั้นตอนของพนักงานคุณประพุติ

1. การรวบรวมเอกสารประกอบสำนวน เพื่อเป็นข้อมูลขั้นต้นในการปฏิบัติงาน เช่น คำฟ้อง คำให้การ รายงานกระบวนการพิจารณา คำร้องขอความปรานีของจำเลยและเอกสาร ประกอบคำร้องนี้ เช่น ในรับรองการทำงาน ใบรับรองจากสถานศึกษา ใบรับรองแพทย์ บันทึก การชดใช้ค่าเสียหาย เป็นต้น เอกสารเหล่านี้พนักงานคุณประพุติจะคัดลอกหรือถ่ายสำเนาจาก สำนวนของศาลเพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบในสำนวนของพนักงานคุณประพุติ เอกสารดังกล่าว จะช่วยให้พนักงานคุณประพุติเข้าใจเรื่องราวที่เกิดขึ้น และจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวางแผนการสืบเสาะฯ ของพนักงานคุณประพุติ

2. การสอนปากคำจำเลย เพื่อให้จำเลยอธิบายเรื่องราวเกี่ยวกับตัวจำเลยและการ กระทำความผิดที่ได้กระทำขึ้น ประเด็นที่จำเลยให้ถ้อยคำต่อพนักงานคุณประพุติจะได้รับการตรวจ สอบทุกประเด็น การสอนปากคำจำเลยนี้พนักงานคุณประพุติจะกระทำการไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง เพราะการพบจำเลยยิ่งมากครั้งก็ยิ่งจะทำให้พนักงานคุณประพุติรู้จักจำเลยมากขึ้น และยังอาจ เป็นประโยชน์ในการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาระหว่างที่มีการสืบเสาะด้วย

3. การตรวจสอบเอกสาร เอกสารทุกชนิดที่จำเลยอ้างเพื่อขอความปรานี ไม่ว่าจะเป็น เอกสารที่จำเลยยื่นต่อศาลหรือต่อพนักงานคุณประพุติ เช่น ใบรับรองการทำงาน ใบรับรอง การศึกษา และความประพฤติจากสถานศึกษา ใบรับรองแพทย์ บันทึกการชดใช้ค่าเสียหาย พนักงานคุณประพุติจะตรวจสอบเอกสารทั้งหมดว่าเป็นเอกสารที่แท้จริงหรือไม่ โดยตรวจสอบ กับผู้ที่ออกหนังสือรับรองดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อประกอบฐานยื่นอุ檀្តร์สมอว่าเอกสารดังกล่าวเป็นเอกสารปลอม ซึ่งหากไม่มีการตรวจสอบแล้ว จำเลยก็อาจจะได้รับประโยชน์จากเอกสารดังกล่าว นั้น

4. การสอบพยาน พยานที่สำคัญมากจะได้แก่ บิดามารดา ญาติพี่น้อง ผู้ให้ความอุปการะเลี้ยงดูหรือผู้ที่จำเลยพักอาศัยอยู่ด้วย เพื่อบ้าน ครูบาอาจารย์ นายจ้างหรือผู้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงาน คู่สมรส บุตร คู่รัก เพื่อนรัก เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้เห็นเหตุการณ์ ผู้เสียหาย บุคคลในบ้านจำเลย สถานศึกษาหรือที่ทำงาน เป็นต้น

พนักงานคุมประพฤติจะสอบปากคำบุคคลที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นท่าที่จะสามารถทำให้เข้าใจสภาพของจำเลยและการกระทำของจำเลยได้อย่างถูกต้องและเป็นจริง โดยทั่วไปพนักงานคุมประพฤติจะออกไปสอบปากคำบุคคลเหล่านั้น ๆ ที่อยู่หรือที่ทำงาน พนักงานคุมประพฤติมีอำนาจเข้าไปในสถานที่ที่จำเลยอาศัยหรือทำการงานหรือมีความเกี่ยวข้องด้วยในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อสอบถามบุคคลซึ่งอยู่ในสถานที่นั้น และหากมีความจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องเข้าไปในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ตกถึงพระอาทิตย์ขึ้น พนักงานคุมประพฤติสามารถกระทำได้มีมีคำสั่งศาล ทั้งนี้ ตามมาตรา 6 (1) แห่งพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติ พ.ศ. 2522

นอกจากนี้ในการนี้ที่พยานไม่ให้ความร่วมมือหรือมีเหตุจำเป็น พนักงานคุมประพฤติ มีอำนาจออกคำสั่งเรียกบุคคลมาให้ข้อเท็จจริง ตามมาตรา 6 (2) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวและยังมีอำนาจออกคำสั่งเรียกวัตถุพยานหรือพยานเอกสารตามมาตรา 6 (3) อีกด้วย

5. การสืบเสาะสภาพแวดล้อม พนักงานคุมประพฤติจะต้องออกไปตรวจสถานที่และชุมชนที่อยู่อาศัยของจำเลย เพื่อดูสภาพความเป็นอยู่ตลอดจนสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ และในโอกาสเดียวกันนี้ก็จะได้สอบถามเพื่อนบ้านและบุคคลอื่น ๆ ถึงความประพฤติและชื่อเสียงของจำเลยก่อนถูกจับกุมไปดำเนินคดีว่าเป็นอย่างไร

6. การตรวจสอบประวัติการกระทำความผิด เนื่องจากจำเลยที่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อนไม่อยู่ในข่ายที่จะได้รับการรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 พนักงานคุมประพฤติจึงต้องตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดของจำเลยทุกราย และแม้ว่าจำเลยอาจจะไม่เคยต้องโทษถึงจำคุก แต่การถูกจับกุมดำเนินคดีหลายครั้งก็อาจแสดงได้ว่าจำเลยมีพฤติกรรมที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป และอาจส่อไปในทางเสียหาย

7. การตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะ การตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะจะกระทำเฉพาะในคดีที่จำเลยต้องหาว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ถ้าผลการตรวจปัสสาวะปรากฏว่าได้ผลลบ (Negative) แสดงว่าในระยะเวลาประมาณ 7-10 วัน ก่อนการตรวจ จำเลยอาจจะมีได้เสพสารเสพติดจำพวกฝินหรือสารที่ประกอบด้วยอนุพันธ์ของฝิน แต่ถ้าผลการตรวจสอนปรากฏว่าได้ผลบวก (Positive) ก็อาจจะมีความหมายในทางตรงข้าม

วิธีการปฏิบัติในเรื่องนี้ก็คือ พนักงานคุมประพฤติจะเก็บปัสสาวะจำเลยและส่งไปตรวจที่โรงพยาบาลประจำหวัดที่มีบริการ ตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะ

8. การตรวจสุขภาพและภาวะทางจิต การตรวจสุขภาพและภาวะทางจิตจะทำให้ได้ทราบถึงความบกพร่องเกี่ยวกับสุขภาพและภาวะทางจิตของจำเลย การตรวจสุขภาพและภาวะทางจิตจะมีความสำคัญอย่างมากในคดีต่อไปนี้

1) คดีที่จำเลยอ้างว่าตนเองมีสุขภาพหรือภาวะทางจิตไม่ปกติ เช่น ป่วยเป็นโรคหัวใจ โรคลมชัก โรคประสาทหรือโรคจิต ฯลฯ เพื่อตรวจสอบว่าข้อกล่าวอ้างของจำเลยเป็นจริงหรือไม่

2) คดีที่พนักงานคุมประพฤติสงสัยว่าจำเลยจะมีสุขภาพหรือภาวะทางจิตไม่ปกติ ความสงสัยนี้อาจเกิดจากการสังเกตของพนักงานคุมประพฤติเองหรือบุคคลที่ใกล้ชิดจำเลยหรือแพทย์ก็ได้

3) คดียาเสพติด ทั้งนี้เพราะการที่จะตัดสินว่าจำเลยยังเสพยาเสพติดหรือไม่นอกจากการตรวจปัสสาวะจะบวก (Positive) แล้ว จะต้องดูสภาพร่างกายและจิตใจของจำเลยประกอบด้วย

สำนักงานคุมประพฤติจะมีแพทย์ซึ่งได้รับค่าจ้างเป็นรายชั่วโมงนั่งทำงานประจำทุกสำนักงานสัปดาห์ละ 10 ชั่วโมง

9. การเขียนรายงาน พนักงานคุมประพฤติจะต้องเสนอรายงานการสืบเสาะและพินิจต่อศาลภายในกำหนดเวลา 15 วัน ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติฯ แต่อาจขอขยายเวลาได้อีกไม่เกิน 30 วัน ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น

รายงานการสืบเสาะและพินิจประกอบด้วยข้อมูลที่ได้มาจากการสืบเสาะฯ และมีหลักฐานที่สามารถตรวจสอบได้ เพื่อแสดงถึงความบริสุทธิ์ของพนักงานคุมประพฤติและเป็นการยืนยันความถูกต้องของรายงานการสืบเสาะและพินิจในกรณีที่มีการคัดค้านรายงานนักจากจะต้องเสนอข้อมูลที่ได้จากการสืบเสาะฯ แล้ว พนักงานคุมประพฤติยังจะต้องเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการกับจำเลยรายนั้นด้วย เช่น จำคุก รอการลงโทษโดยไม่คุมความประพฤติหรือรอการลงโทษและกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติ หรือในกรณีที่พนักงานคุมประพฤติไม่ต้องการเสนอข้อเสนอแนะต่อศาลก็อาจเสนอให้ศาลใช้ดุลพินิจตามแต่จะเห็นสมควรแต่อย่างไร ก็ตามข้อเสนอแนะของพนักงานคุมประพฤติก็ไม่เป็นการผูกพันศาลที่จะต้องพิพากษาคดีตามข้อเสนอแนะของพนักงานคุมประพฤติ

10. การตรวจสอบรายงาน เมื่อพนักงานคุมประพฤติจัดทำรายงานการสืบเสาะ และพินิจเรื่องร้ายแล้วจะต้องได้รับการตรวจสอบความถูกต้องจากหัวหน้าพนักงานคุม ประพฤติก่อนที่จะเสนอต่อค่าลสำหรับต่างจังหวัดจะส่งสำเนารายงานการสืบเสาะและพินิจจำเลย ทุกรายไปยังสำนักงานคุมประพฤติกาง เพื่อตรวจสอบและเก็บไว้เป็นหลักฐานด้วย

ขั้นตอนในการควบคุมและสอดส่อง

1. ขั้นตอนของศาล เมื่อศาลมีคำพิพากษารอการลงโทษและกำหนดเงื่อนไขคุมความประพฤติจำเลย ศาลจะต้องอ่านคำพิพากษาให้จำเลยฟังจนจำเลยเข้าใจว่าจำเลยมีหน้าที่จะต้องทำอะไร และถ้าจำเลยไม่ทำความจำเลยจะได้รับผลอย่างไร พร้อมทั้งแจ้งให้จำเลยไปพบพนักงานคุมประพฤติและลงชื่อในหนังสือแจ้งผลคำพิพากษา (ค.ป. 4 แผนกศาลใช้) ให้เจ้าหน้าที่ธุรการส่งไปให้สำนักงานคุมประพฤติ ขั้นตอนนี้สำคัญมาก เพราะถ้าจำเลยไม่เข้าใจและไม่ทราบว่าตนต้องไปพบพนักงานคุมประพฤติ จำเลยก็จะกลับบ้านและไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาล

2. ขั้นตอนของเจ้าหน้าที่ธุรการ เมื่อได้รับหนังสือแจ้งคำพิพากษา (ค.ป. 4 แผนกศาลใช้) และ เจ้าหน้าที่ธุรการจะลงรับและนำเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อดำเนินการต่อไปทันที

3. ขั้นตอนของพนักงานคุมประพฤติ

1. การหาข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้ถูกคุมความประพฤติ มีวิธีดำเนินการ เช่นเดียวกับการสืบเสาะและพินิจทุกประการ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฟันผู้กระทำการผิดนั้นพนักงานคุมประพฤติ จะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้กระทำการผิดที่ถูกต้องและชัดเจน จึงจะสามารถวางแผนแก้ไขฟันผู้กระทำการผิดนั้นได้ถูกต้องและประสบผลสำเร็จ

2. การคุมความประพฤติ ประกอบด้วยวิธีการที่สำคัญดังนี้คือ

ก. การควบคุมและสอดส่อง หมายถึงการที่ผู้ถูกคุมความประพฤติไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด และการที่พนักงานคุมประพฤติออกไปสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติ ณ ที่บ้านหรือที่ทำงานหรือที่ ๆ ผู้ถูกคุมความประพฤติไปบ่อย ๆ เพื่อทราบความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของผู้ถูกคุมความประพฤติและเพื่อทราบว่าการคุมความประพฤติได้ผลบ้างหรือไม่ หรือมีอุปสรรคอย่างไรบ้าง

ข. การบริการ หมายถึงการช่วยให้ผู้ถูกคุมความประพฤติและครอบครัวลดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้ถูกคุมความประพฤติเกิดความกังวลหรืออาจเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การกระทำความผิดอีก โดยพนักงานคุมประพฤติจะติดต่อขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ผู้ถูกคุมความประพฤติที่ไม่มีงานทำและต้องการมีงานทำ พนักงานคุมประพฤติจะติดต่อขอความช่วยเหลือจากสำนักงานแรงงานจังหวัด ผู้ถูกคุมความ

ประพฤติที่เป็นนักเรียนแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษาเล่าเรียน พนักงานคุมประพฤติก็จะติดต่อขอความช่วยเหลือจากองค์การสังคมสงเคราะห์ต่าง ๆ หรือผู้ถูกคุมประพฤติที่ติดยาเสพติด พนักงานคุมประพฤติก็จะติดต่อขอความร่วมมือจากโรงพยาบาลหรือสถานบำบัดรักษาของเอกชน เพื่อให้ผู้ถูกคุมความประพฤติได้รับการบำบัดรักษา เป็นต้น

ค. การให้คำแนะนำหรือการแก้ไขฟื้นฟู หมายถึงการที่พนักงานคุมประพฤติ จะต้องช่วยผู้ถูกคุมความประพฤติ ครอบครัวและบุคคลที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจและเชิญปัญหาต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดและไม่เกี่ยวข้องโดยตรงตลอดจนใช้วิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสมในการแก้ปัญหานั้น ๆ ด้วย

3. การเสนอรายงานต่อศาล พนักงานคุมประพฤติจะต้องเสนอรายงานเกี่ยวกับผู้ถูกคุมความประพฤติ ดังนี้

ก. การรายงานการคุมความประพฤติเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ศาลได้ทราบความเคลื่อนไหวของผู้ถูกคุมความประพฤติและผลการคุมความประพฤติในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาซึ่งในเรื่องนี้จะเป็นภาระในกำหนดไว้ว่า ในคดีที่ผู้ถูกคุมความประพฤติจะต้องมารายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ 10 ถึง 15 วันต่อครั้ง พนักงานคุมประพฤติจะต้องเสนอรายงานต่อศาลทุก 3 เดือน ในคดีที่ผู้ถูกคุมความประพฤติจะต้องมารายงานตัว 1 เดือน ต่อ 1 ครั้ง พนักงานคุมประพฤติจะต้องเสนอรายงานต่อศาลทุก ๆ 4 เดือน

ข. การรายงานเมื่อมีการผิดเงื่อนไข เช่น ศาลกำหนดให้มารายงานตัวกับพนักงานคุมประพฤติทุก 1 เดือนต่อครั้ง แต่ผู้ถูกคุมความประพฤติจึงใจหลีกเลี่ยงไม่รายงานตัวหรือศาลกำหนดเงื่อนไขห้ามเสพยาเสพติด แต่ผู้ถูกคุมความประพฤติยังเสพยาเสพติดเช่นเดิม เป็นต้น การรายงานเมื่อมีการผิดเงื่อนไขนี้ เป็นหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติตามที่ระบุไว้ในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2522 เพื่อศาลจะได้จัดการกับผู้ถูกคุมความประพฤติตามมาตรา 57 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

ก. การรายงานเมื่อพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป เช่น ผู้ถูกคุมความประพฤติถูกจับกุมดำเนินคดีใหม่อีก หรือมีความประพฤติในทางที่เสียหายมากขึ้น เป็นหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติตามที่ระบุไว้ในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมความประพฤติฯ เพื่อศาลจะได้จัดการกับผู้ถูกคุมความประพฤติตามมาตรา 56 วรรคท้ายแห่งประมวลกฎหมายอาญา

ข. การรายงานเมื่อกรณีกำหนดระยะเวลาเพื่อคุมความประพฤติ เป็นการรายงานเพื่อสรุปเกี่ยวกับการปฏิบัติตามเงื่อนไข ความประพฤติและการประกอบอาชีพของผู้ถูกคุมความประพฤติ ซึ่งจะนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า ผู้ถูกคุมความประพฤติพันการคุมความประพฤติไปด้วยดีหรือไม่

ผลการคุมประพฤติ

นับตั้งแต่เปิดสำนักงานเป็นต้นมา สำนักงานคุมประพฤติกลางได้บริการศาลในกรุงเทพมหานครทั้งในด้านการสืบเสาะและพินิจจำเลย และการควบคุมสอดส่องจำเลยที่ถูกคุมความประพฤติ โดยจะแยกพิจารณาได้ดังนี้

1. การสืบเสาะและพินิจ ตามกฎหมายเกี่ยวกับการคุมประพฤติในปัจจุบันศาลจะสั่งให้สืบเสาะและพินิจจำเลยหรือไม่ก็ได้ขึ้นอยู่กับคุณพินิจของศาล อย่างไรก็ได้ในคดีส่วนมากที่จำเลยรับสารภาพ ข้อมูลเกี่ยวกับจำเลยที่ปรากฏในคำฟ้อง ในคำให้การและในสำเนาของศาลมีอยู่มาก บางครั้งข้อมูลขั้นต้น เช่น ชื่อของจำเลย อายุของจำเลย และที่อยู่อาศัยของจำเลย ก็เป็นข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากจำเลยให้ข้อเท็จจริงที่เป็นเท็จต่อเจ้าพนักงานสอบสวนตั้งแต่แรกแล้ว และแม้ในคดีที่มีการสืบพยานข้อมูลที่ศาลควรจะทราบเป็นอย่างยิ่งอีกมากมาย เช่นประวัติการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษและประวัติความประพฤติที่เสียหายก็ไม่ปรากฏ เพราะการพิจารณาคดีส่วนใหญ่ มุ่งจะพิสูจน์ว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงตามฟ้องหรือไม่ ดังนั้นการที่ศาลสั่งให้สืบเสาะและพินิจ ในคดีส่วนมากยกเว้นคดีมโนสาเร่ หรือคดีลหุโทษ หรือคดีที่ฟ้องด้วยว่าฯ จึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นมากด้วยข้อมูลที่ได้มาจากการสืบเสาะและพินิจ จะทำให้ศาลพิพากษาคดีด้วยความ公平และเป็นธรรม และจะมีผลต่อการแก้ไขพื้นฟูผู้กระทำความผิดเป็นอย่างมาก ซึ่งในขณะเดียวกันก็จะมีผลในการบังคับอาชญากรรมได้มากด้วย เพราะฉะนั้นการพิพากษาคดีที่มีพื้นฐานบนข้อมูลที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาที่สุดและศาลก็ควรจะสั่งให้สืบเสาะและพินิจจำเลยให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ตารางที่ 1

สถิติคดีที่ศาลต่าง ๆ มีคำสั่งให้สืบเสาะและพินิจจำแนกตามศาล
(ตั้งแต่วันที่ 7 ส.ค. 2522 ถึง วันที่ 31 ก.ค. 2524)

ศาล	ปี พ.ศ.			
	2522	2523	2524	รวม
อาญา	113	357	170	640
แขวงพระนครเหนือ	—	—	17	17
แขวงพระนครใต้	1	—	2	3
แขวงชานบุรี	3	1	20	24
รวม	117	358	209	684

ในรอบ 2 ปี ที่ผ่านมาศาลต่าง ๆ ได้มีคำสั่งให้สำนักงานคุ้มประพฤติกลางสืบเสาะและพินิจจำเลยจำนวนพอสมควร (โปรดดูตารางที่ 1) ถ้าแยกตามประเภทของศาลอาญาสั่งให้สืบเสาะและพินิจมากที่สุดคือ ประมาณร้อยละ 93.56 ของคดีทั้งหมด

ตารางที่ 2

สถิติคดีที่ศาลมีคำสั่งให้สืบเสาะและพินิจจำแนกตามประเภทคดี
(ตั้งแต่วันที่ 7 ส.ค. 2522 ถึง วันที่ 31 ก.ค. 2524)

ปี พ.ศ.	ประเภทของคดี									
	ยาเสพติด ให้โทษ	เกี่ยวกับ ทรัพย์	เกี่ยวกับ ชีวิตและ ร่างกาย	อาชุช	ประมาณ	ปลอม เอกสาร	อนามัย	อื่น ๆ	รวม	
2522	38	34	7	20	9	3	—	6	117	
2523	81	90	55	78	29	9	7	9	358	
2524	21	76	28	48	25	3	—	8	209	
รวม	140	200	90	146	63	15	7	23	684	

และในบรรดาศาลแขวง ศาลแขวงชานบุรี สั่งให้สืบเสาะและพินิจมากที่สุด และถ้าพิจารณาตามประเภทความผิด จะเห็นได้ว่า ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวกับทรัพย์จะ

ตารางที่ 3
สถิติคดีที่ศาลต่าง ๆ มีคำสั่งให้ควบคุมและสอดส่องจำแนกตามศาล
(ตั้งแต่วันที่ 7 ส.ค. 2522 ถึงวันที่ 31 ก.ค. 2524)

ศาล	ปี พ.ศ.			
	2522	2523	2524	รวม
อาญา	193	226	183	602
แขวงพระนครเหนือ	79	131	86	296
แขวงพระนครใต้	46	267	138	451
แขวงธนบุรี	—	68	167	235
รวม	318	692	574	1,584

มากที่สุด สำหรับความผิดตามพระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่มีโทษทางอาญา ปรากฏว่าความผิดต่อ พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ และต่อ พ.ร.บ. อาชุธปืนฯ เป็นประเภทความผิดที่ศาลสั่งให้สืบเสาะมากที่สุด (โปรดดูตารางที่ 2) แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาคดีที่ขึ้นสู่ศาลอาญาและศาลแขวงทั้งหมดที่เข้าเกณฑ์จำนวนหลายหมื่นคดีต่อปี ศาลก็ยังสั่งให้สืบเสาะและพินิจไม่มากเท่าที่ควร

ตารางที่ 4
สถิติคดีที่ศาลมีคำสั่งให้ควบคุมและสอดส่องจำแนกตามประเภทความผิด
(ตั้งแต่วันที่ 7 ส.ค. 2522 ถึง วันที่ 31 ก.ค. 2524)

ปี พ.ศ.	ประเภทความผิด										รวม
	ยาเสพติด ให้โทษ	เกี่ยวกับ ทรัพย์	เกี่ยวกับ ชีวิต ร่างกาย	อาชุธ	ประมาณ	การพนัน	อนามัย	อื่น ๆ	รวม		
2522	147	25	11	13	2	116	—	4	318		
2523	165	68	52	19	5	362	6	15	692		
2524	206	49	48	10	20	221	—	20	574		
รวม	518	142	111	42	27	699	6	39	1,584		

ในรายงานสืบเสาะและพินิจ พนักงานคุมประพฤติจะเสนอความเห็นว่าจำเลยเป็นคนประเภทใด และควรจะใช้วิธีการแก้ไขวิธีใดจึงจะเป็นการเหมาะสม และจะเสนอข้อเสนอแนะด้วยว่าศาลควรจะใช้วิธีใดจัดการกับจำเลย ประเด็นสำคัญก็คือว่าศาลเห็นพ้องกับเสนอแนะของพนักงานคุมประพฤติมากน้อยเพียงใด ในปี 2522 ศาลมีคำพิพากษาไปในทำนองเดียวกับข้อเสนอแนะของพนักงานคุมประพฤติร้อยละ 68.05 ใน พ.ศ. 2523 ร้อยละ 72.65 และใน พ.ศ. 2524 ร้อยละ 70.13 เมื่อพิจารณาประเภทความผิดประกอบ ใน พ.ศ. 2522 ศาลเห็นพ้องด้วยกับข้อเสนอแนะในคดีทำร้ายร่างกายและคดียาเสพติดสูงสุด คือร้อยละ 71.4 และ 71.1 ตามลำดับ และใน พ.ศ. 2523 สูงสุดในคดียาเสพติดร้อยละ 78.00 สำหรับในคดีที่ศาลมิให้เห็นพ้องกับข้อเสนอแนะของพนักงานคุมประพฤติ ศาลมีคำพิพากษาไปในทางที่เป็นคุณแก่จำเลยมากขึ้น ใน พ.ศ. 2522 ถึงร้อยละ 76.70 ใน พ.ศ. 2523 ร้อยละ 69.90 และใน พ.ศ. 2524 ร้อยละ 83.20

2. การคุนคุมและสอดส่อง ตามกฎหมายถือแม่ว่าจำเลยจะเข้าเกณฑ์ที่ศาลจะสั่งรอการลงโทษ และคุณความประพฤติ ศาลก็ไม่มีคำพิพากษาให้รอการลงโทษและคุณความประพฤติ จำเลยทุกคน ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ปรากฏในรายงานการสืบเสาะและพินิจและศาลมีดุลพินิจในการพิพากษาคดีอย่างเต็มที่ แต่เมื่อศาลมีคำพิพากษารอการลงโทษและคุณความประพฤติจำเลยไว้ ศาลก็ควรจะชี้แจงให้จำเลยเข้าใจว่าจำเลยจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขอะไรบ้างและจะต้องไปพบพนักงานคุมประพฤติตามกำหนดนัดอย่างเคร่งครัด ถ้าละเลยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข จำเลยจะต้องได้รับโทษอย่างไร เมื่อจำเลยเข้าใจจำเลยก็จะปฏิบัติตาม ในกรณีที่พนักงานคุมประพฤติรายงานว่าจำเลยผิดเงื่อนไข ศาลก็ควรจะเรียกจำเลยไปพูนเพื่อดำเนินการกับจำเลยต่อไปอย่างรวดเร็ว เพื่อแสดงให้เห็นว่าการที่ศาลมีสั่งคุณความประพฤติไม่ใช่เป็นการสั่งอย่างไม่มีความหมายและจำเลยจะเล่นเอาเกิดกับศาลไม่ได้

ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมาศาลในกรุงเทพมหานครมีคำพิพากษาให้รอการลงโทษและคุณความประพฤติจำเลยไว้รวมทั้งหมด 1,584 คน (โปรดดูตารางที่ 3) เป็นที่น่าสังเกตว่าศาลแขวงทั้ง 3 ศาลรวมกันมีคำพิพากษาให้รอการกำหนดโทษและคุณความประพฤติจำเลยมากกว่าศาลอาญา ซึ่งตรงกันข้ามกับการสืบเสาะและพินิจ และถ้าพิจารณาแนวโน้มศาลอัญญามีคำพิพากษาให้รอการลงโทษและคุณความประพฤติจำเลยน้อยลง ซึ่งยังไม่ทราบสาเหตุของแนวโน้มนี้ ส่วนศาลแขวงทั้ง 3 ศาล มีแนวโน้มสูงขึ้น เมื่อพิจารณาประเภทความผิดประกอบ (โปรดดูตารางที่ 4) ศาลมีคำพิพากษาให้รอการลงโทษและคุณความประพฤติในความผิดต่อ พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษมากที่สุด ความผิดต่อทรัพย์และต่อชีวิตร่างกายรองลงมาตามลำดับ

สำหรับผลของการคุณความประพฤติตามคำพิพากษาของศาลว่าได้ผลเป็นประการใดนั้น ขณะนี้ผู้ถูกคุณความประพฤติส่วนใหญ่ยังอยู่ระหว่างการคุณความประพฤติเฉพาะผู้ที่พันธุ์คุณความประพฤติไปแล้วจำนวนหนึ่ง ผลของการคุณความประพฤติก็แตกต่างไปตามประเภทของความผิด ผู้ถูกคุณความประพฤติในคดี พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษพันธุ์คุณความประพฤติไปด้วยดี ประมาณร้อยละ 70 ส่วนผู้ถูกคุณความประพฤติคดีอื่น ๆ พันธุ์คุณความประพฤติไปประมาณร้อยละ 90 ซึ่งก็นับว่าการคุณความประพฤติได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ถ้าจะถามว่าการคุณความประพฤติป้องกันสังคมจากอาชญากรรมได้เพียงไร คำตอบก็น่าจะเป็นว่า การคุณความประพฤติป้องกันสังคมจากอาชญากรรมพอสมควร จากร้อยละ 70 ถึงร้อยละ 90

ระบบคุณประพฤติผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่เป็นระบบงานใหม่ที่มีใช้ยังไม่แพร่หลาย และจะต้องได้รับการพิจารณาแก้ไขริงจัง และร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนประชาชนด้วย การคุณประพฤติมิใช่เป็นงานที่ทำสำเร็จได้ด้วยง่าย เจ้าหน้าที่ทุกขั้นตอนในกระบวนการนี้ต้องอุทิศกำลังกาย กำลังสติปัญญา และกำลังใจให้กับงานเพื่อกระบวนการนี้จะได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้กระทำความผิด แก้ไขพื้นผู้ที่ควรที่จะได้รับการแก้ไขทั้งในชุมชนและในคุกตารางเพื่อให้เป็นคนดีของสังคมต่อไป และเพื่อเป็นการป้องกันอาชญากรรม ตลอดจนคุ้มครองสังคมจากอาชญากรรมด้วย

งานราชทัณฑ์

งานราชทัณฑ์ในฐานะเป็นกลไกสำคัญสุดท้ายในกระบวนการยุติธรรม นับเป็นหน่วยงานที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการแก้ไขบัญหาอาชญากรรมและการบังคับใช้กฎหมายภายใต้หลักนิติธรรมเกี่ยวนิءองอย่างใกล้ชิดกับกระบวนการยุติธรรมอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล หน้าที่หลักของกรมราชทัณฑ์ประกอบด้วย การลงโทษ การควบคุม การให้การศึกษา อบรมวิชาการ ศิลธรรมจรรยา ฝึกหัดอาชีพและการสงเคราะห์ผู้ต้องขัง เพื่อให้กลับประพฤติดี เป็นพลเมืองดีที่ยืนมั่นในหลักการลงโทษ เพื่อแก้ไขความประพฤติผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล และมุ่งลงโทษอันเป็นการสอนของกรรมการแก่ผู้กระทำผิดเพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างอีกด้วย

การประสานงานภายในหน่วยงานราชทัณฑ์

การประสานงานภายในหน่วยงานราชทัณฑ์ หมายถึง การประสานงานระหว่างเรือนจำ และทัณฑสถานกับราชการส่วนกลาง กรมราชทัณฑ์ และการประสานงานภายในหน่วยงานรับผิดชอบภายใต้ในเรือนจำและทัณฑสถานเอง ตลอดจนการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่งานเรือนจำ และทัณฑสถานกับผู้ต้องขัง นับเป็นการเริ่มต้นแห่งการจัดระเบียบ และการปฏิบัติงานราชทัณฑ์ ในส่วนรวมที่สำคัญยิ่ง ซึ่งจำเป็นต้องกำหนดให้มีการประสานในนโยบายการปฏิบัติ และมีการ

ควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานลดหลั่นกันไปอย่างใกล้ชิดเหมาะสม การปฏิบัติหน้าที่อย่างมีเกียรติ ศักดิ์ศรี รวมถึงการจัดเจ้าหน้าที่ฝ่ายควบคุม ฝ่ายผู้วิชาชีพให้ได้สัดส่วนกับอัตราความจุของ เรื่องจำและจำนวนผู้ด้องขัง การจัดบริหารงานบุคคลในลักษณะเสริมสร้างความรับผิดชอบ ร่วมกัน ตลอดจนการกำหนดโครงการปฏิบัติต่อผู้ด้องขังทั้งในด้านการศึกษาวิชาชีพ วิชาทั่วไป การอบรมทางศาสนาและศีลธรรม หรือแม้แต่ การใช้มาตรการคุณประพฤติ การลดวนต้อง โภช การพักรการลงโทษ และการให้นักโทษเด็ดขาดทำงานสาธารณูส用地ในลักษณะที่สามารถสนอง ตอบต่อหลักการแก้ไขผู้กระทำผิด และเป็นปัจจัยเกื้อกูลต่อนโยบายลดปัญหาอาชญากรรมในสังคม ที่สอดคล้องกับเป้าหมายรวมของหน่วยงานของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งแนวปฏิบัตินี้มิใช่เป็นแต่ เพียงการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานของกรมราชทัณฑ์แต่ฝ่ายเดียว แต่ยังจะเป็นปัจจัย เกื้อหนุนให้มีการประสานงานอันรับรื่นระหว่างหน่วยงานราชทัณฑ์ กับหน่วยงานในกระบวนการ การยุติธรรมอย่างใกล้ชิด ดังที่ Robert H. Scott ผู้เชี่ยวชาญกิจการอาญาคุ้มครองสหราชอาณาจักร อเมริกา กล่าวไว้ “การบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมโดยสภาพความเป็นจริง จะต้องมองในทัศนะ ระบบรวมที่มีการประสานระหว่างนโยบายและการปฏิบัติอย่างใกล้ชิด แต่ในทางปฏิบัติได้มี อุปสรรคขัดขวางมิให้มีการประสานงาน ซึ่งได้แก่ ความขัดแย้งหรือความไม่แน่นอนแห่งนโยบาย การปฏิบัติของภายในหน่วยงานอาญาคุ้มครองแต่ละหน่วย

ฉะนั้นการประสานงานในกระบวนการยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ก็โดยแต่ละหน่วยงานต้อง กำหนดนโยบายและแนวทางบริหารงานที่กำหนดเป้าหมายแน่นอน และมีความสอดคล้องกับแนว นโยบายการบังคับและปรามปรามอาชญากรรมของชาติ ในส่วนรวมโดยอาศัยปัจจัยจากการ เสนอแนะจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม การวินิจฉัยทางคุ้ลาการ หลักการเหตุผลในการประภาศใช้กฎหมายการร้องทุกข์ของประชาชน ตลอดจนการวิเคราะห์ อาชญากรรมและปัญหาสังคมจากหน่วยงานช้านาญพิเศษ เช่น หน่วยงานวิจัยของสถาบันการ ศึกษาชั้นสูง หน่วยงานวิจัยและวางแผนของแต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ถ้ามีการ ประสานกันอย่างใกล้ชิดก็จะมีผลต่อการสร้างเสริมนโยบายและแนวทางบังคับกันปรับปรุงและ แก้ไขปัญหาอาชญากรรมเป็นส่วนรวมได้อย่างดี

อุปสรรคข้อด้อยในกระบวนการยุติธรรม (รายงานการสัมมนาทางวิชาการ เรื่องปัญหา การบังคับกันและปรามปรามอาชญากรรม สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ)

(1) ปัญหาความร่วมมือและการประสานงานในกระบวนการยุติธรรม

๑. ข้อปัญหา การออกหมายเรียกพนักงานสอบสวนไปเป็นพยานศาลตั้งแต่นัดแรก ทั้ง ๆ ที่มีพยานไปเบิกความนัดแรกหลายคน พนักงานสอบสวนไปนัดแรกก็ยอมไม่ได้เบิกความ นับว่าทำให้เสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์

ข้อยุติ

อัยการควรออกหมายเรียกพนักงานสอบสวนไปในัดครั้งต่อๆ ไป ซึ่งจะมีการเบิกความกันจริงๆ

2. **ข้อบัญชา** อัยการมักจะนัดพยานพร้อมๆ กันหลายปาก ทำให้ผู้ที่เป็นพยานเสียเวลาไปศาลหลายครั้งและต้องรอเป็นเวลานาน ทำให้พยานเบื่อหน่ายและไม่ยอมร่วมมือกับพนักงานสอบสวนอีกซึ่งเป็นผลให้ไม่ได้รับความร่วมมือในครั้งเดียว

ข้อยุติ

อัยการควรนัดพยานเท่าที่จำเป็น

3. **ข้อบัญชา** การส่งผู้ต้องหาไปยังอัยการเพื่อฟ้อง มีบัญชากรณีที่ผู้ต้องหามีประวัติตัวขึ้นสอบสวนและเมื่อพนักงานสอบสวนส่งสำเนาพร้อมตัวผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการ ปรากฏว่าพนักงานอัยการไม่สามารถพ้องผู้ต้องหาได้ทันในวันส่งสำเนา และทางผู้ต้องหามีประวัติตัวชั้นอัยการ ซึ่งพนักงานอัยการจะต้องให้ทางพนักงานสอบสวนเป็นคู่สัญญาในการประกันตัว เป็นการเพิ่มความรับผิดชอบให้กับพนักงานสอบสวน ในกรณีที่ตามตัวผู้ต้องหามีประวัติไม่ดี

ข้อยุติ

ให้กรมตำรวจนำเสนอแก่ไขรับเบียบไปทางกระทรวงมหาดไทย ให้พนักงานอัยการเป็นคู่สัญญาเสียเอง

4. **ข้อบัญชา** การสอบสวนที่ปฏิบัติขณะนี้คือ ต้องตั้งคำถามค่าตอบทำให้สันเปลืองเวลาและล่าช้ามาก ทางผู้แทนฝ่ายตัวตรวจสอบให้มีการสอบสวนแบบร้อยแก้วลักษณะเดิม

ข้อยุติ

กรมตำรวจนำเสนอความเห็นในเรื่องนี้ให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณา

5. **ข้อบัญชา** กรณีที่ต้องขออนุมัติให้มีการจับกุมนั้นมีผลเสียทำให้สำนวนการสอบสวนล่าช้า เพราะมีขั้นตอนมาก ทางผู้แทนฝ่ายตัวตรวจสอบให้มีการยกเลิกการขออนุมัติ ให้มีการจับกุมดังกล่าว

ข้อยุติ

กรมตำรวจนำเสนอความเห็นในเรื่องนี้ให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณา

6. **ข้อบัญชา** การจับกุมและปล่อยชั่วคราวผู้ถูกจับตามหมายจับของศาล บางครั้งมีบัญชา เนื่องจากว่าผู้ต้องหาได้ไปรายงานตัวต่อศาลตามหมายจับของศาลแล้วและทางศาลมิได้มี

หลักฐานอื่นใดแสดงว่าศาลได้ถอนหมายจับไปแล้ว จะเป็นการปฏิบัติโดยมิชอบด้วยกฎหมายและไม่สามารถทำการตรวจสอบได้

ข้อยุติ

ควรให้ศาลออกหลักฐานแสดงว่าศาลได้เพิกถอนหมายจับแล้วมอบให้แก่ตัวผู้ต้องหาไปแสดงกับพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้จับกุม แต่ขณะนี้ยังไม่มีระเบียบให้กระทำได้ ควรพิจารณาออกระเบียบเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อไป

7. ข้อปัญหา การจับกุมและปล่อยตัวชั่วคราวผู้ถูกจับตามหมายจับของศาล ในกรณีไปจับผู้ต้องหาในวันศุกร์ ซึ่งพนักงานสอบสวนจะต้องควบคุมผู้ต้องหาไว้เพื่อรอส่งตัวในวันจันทร์ หรือวันเปิดทำการ เพราะพนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจให้ประกันตัว

ข้อยุติ

พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ประกันตัวได้ เพราะเมื่อมีอำนาจจับกุมตามหมายจับแล้วยอมมีอำนาจให้ประกันตัวได้ด้วย

8. ข้อปัญหา ในกรณีที่ผู้แจ้งให้จับมักจะเอาสำเนาหมายจับที่ไม่มีผู้รับรองสำเนาโดยถ่ายเอกสารมาอีกต่อหนึ่ง มีปัญหาว่าพนักงานสอบสวนจะมีอำนาจจับหรือไม่

ข้ออภิปราย

ความเห็นแรก

เห็นว่าจับไม่ได้ เว้นแต่สำเนาหมายจับที่จ่าศาลรับรองว่าถูกต้อง

ความเห็นที่สอง

เห็นว่าจับได้ ถ้าได้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 (4) กล่าวคือ เมื่อผู้ขอให้จับได้แจ้งว่าบุคคลผู้นั้นได้กระทำความผิดและได้ร้องทุกข์ไว้ตามระเบียบแล้ว

9. ข้อปัญหา พนักงานสอบสวนมายื่นคำร้องขอฝากขังต่อศาลซึ่งตามกฎหมายจะต้องรอฟังคำสั่งศาล แต่ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนมักไม่รอฟังคำสั่งศาล เมื่อศาลสั่งคำร้องแล้วพนักงานสอบสวนจึงไม่ทราบคำสั่งศาล ผู้แทนฝ่าย控告ให้ศาลแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบในวันนั้น

ข้อยุติ

พนักงานสอบสวนมีหน้าที่มาฟังคำสั่งศาลหรือมารับคำสั่งจากศาลเองหากไม่อาจมาได้ ควรให้จัดเรื่องเจ้าหน้าที่ตัวร่วมมาฟังคำสั่งและแจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบ

10. ข้อปัญหา กรณีที่พนักงานสอบสวนขอให้เข้าทำการสอบสวนผู้ต้องหาเพิ่มเติมมาก จะต้องรอเป็นเวลานาน เพราะทางเรือนจำใช้วิธีการเหมือนญาติมาก่อนเยี่ยม ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้า และทางเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์มักไม่คุ้มตัวผู้ต้องหามาให้ทำการสอบสวนโดยให้ผู้ต้องหามาเอง ซึ่งบางครั้งผู้ต้องหานอนหลับเลี้ยงทำให้สอบเพิ่มเติมไม่ได้ และวันหยุดราชการไม่สามารถไปสอบสวนผู้ต้องหาได้

ข้อบุคคล

ฝ่ายราชทัณฑ์กับตำรวจจะร่วมกันพิจารณาหมายการแก้ไขให้เกิดความรวดเร็วยิ่งขึ้น

11. ข้อปัญหา ในกรณีพนักงานสอบสวนนำตัวผู้เสียหายหรือพยานไปชี้ตัวผู้ต้องหาในเรือนจำ ซึ่งจะต้องมีการชี้ตัวและถ่ายภาพประกอบการชี้ตัว ทางเรือนจำจัดสถานที่ไม่เหมาะสม ไม่อาจถ่ายรูปการชี้ตัวได้เนื่องจากมีลูกกรงเหล็กและตาข่ายอยู่

ข้อบุคคล

ฝ่ายตำรวจและราชทัณฑ์จะร่วมกันพิจารณาหมายการแก้ไขต่อไป

12. ข้อปัญหา การนำผู้ต้องหารึ่งเป็นคนวิกิจารณ์ไปตรวจรักษาที่โรงพยาบาลนอกเรือนจำ มีปัญหาว่าครรภ์กำนาจะอนุญาตให้นำตัวไปตรวจรักษาเช่นนั้นได้

ข้อบุคคล

1. ถ้ายังอยู่ในระหว่างสอบสวน เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะยื่นคำร้องขออนุญาตต่อศาล เมื่อศาลอ้อนุญาตแล้ว แจ้งคำสั่งไปที่เรือนจำ ทางเรือนจำจึงจะอนุญาตให้นำผู้ต้องหานอกไปได้

2. ศาลสั่งอนุญาตได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 14 โดยศาลมีหนังสือไปถึงเรือนจำเอง หรือพนักงานสอบสวนยื่นคำร้องขอเข้ามา ก็ได้

3. ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ให้อำนาจทางเรือนจำส่งตัวผู้ต้องหานั้นที่วิกิจารณ์ไปได้เอง จึงนำเข้ามาในเรือนจำให้ดำเนินการทางเรือนจำส่งตัวผู้ต้องหานั้นที่วิกิจารณ์ไปได้

13. ข้อปัญหา บันทึกประจำวันของตำรวจถือเป็นความลับหรือไม่เพรະบາງแห่งขอๆได้ และบางแห่งขอๆไม่ได้ อ้างว่าเป็นความลับของราชการ

ข้อบุคคล

ถือว่าเป็นความลับของทางราชการ แต่ผู้เสียหายมีสิทธิขอๆได้และถ้าทนายความได้รับมอบอำนาจจากผู้เสียหายโดยชัดแจ้งก็มีสิทธิๆได้ด้วย

14. ข้อปัญหา การสอบพยานของตำรวจสอบที่อยู่ไว้ไม่ชัดแจ้ง ทำให้ส่งหมายให้แก่พยานไม่ได้

ข้อยุติ

ควรสอบให้ลักษณะถึงที่อยู่ที่ทำงาน ภูมิลำเนาเดิม หรือสำนักงาน หรือสำนักพัฒนาฯ ไว้ด้วย

15. ข้อปัญหา การส่งหมายให้พยานของตำรวจล่าช้า ปรากฏอยู่เสมอว่า เพิ่งไปส่งหมายให้แก่พยาน ก่อนวันนัดเพียงเล็กน้อย ทำให้พยานไม่มีโอกาสเตรียมตัว

ข้อยุติ

ควรให้ตำรวจส่งหมายแก่พยานโดยทันทีที่ได้รับหมายมา

16. ข้อปัญหา ตำรวจผู้ส่งหมายไม่บอกรายละเอียดแก่ผู้รับหมายหรือผู้แทนว่าไปพบใครที่ไหน เวลาใด ทำให้พยานไปพบอัยการล่าช้า ทำให้ไม่มีโอกาสเตรียมตัว

ข้อยุติ

ควรให้ตำรวจผู้ส่งหมายบอกรายละเอียดแก่ผู้รับหมาย หรือผู้แทนว่าไปพบอัยการคนใด กองใด ด้วย

17. ข้อปัญหา พนักงานสอบสวนส่งสำเนาให้อัยการก่อนครบขั้ง 3 วันสุดท้าย และมีความเห็นให้สั่งฟ้องด้วย ทำให้อัยการไม่มีเวลาพอที่จะพิเคราะห์สำเนาได้โดยละเอียด บางครั้งอาจจะต้องฟังไปก่อนทำให้เสียความเป็นธรรม

ข้อยุติ

ควรส่งสำเนาให้อัยการเป็นระยะเวลาย่างน้อยเท่ากับระยะเวลาฝากร่อง 1 ครั้ง

18. ข้อปัญหา ในกรณีพนักงานอัยการสั่งให้พนักงานสอบสวนเพิ่มเติม พนักงานสอบสวนยังสอบสวนล่าช้า

ข้อยุติ

ควรให้พนักงานสอบสวนเร่งสอบสวนเพิ่มเติมให้รวดเร็วยิ่งขึ้น

19. ข้อปัญหา ในกรณีที่อัยการติดว่าความพร้อมกันสองบัลลังก์ ทางอัยการขอให้ศาลอีกบัลลังก์หนึ่งรอการพิจารณาอีกดีหนึ่งไว้ก่อน บางคดีไม่อนุญาต

ข้อยุติ

ทั้งสองฝ่ายรับไปเพื่อประสานงานกันต่อไป

20. ข้อปัญหา คดีที่ต้องสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลย พยานเท่าที่สืบมาสามารถพังได้ว่าจำเลยกระทำผิด แต่มีบางศาลไม่ตัดพยานสืบพยานไปจนหมดทำให้คดีล่าช้ามากกรณีเช่นนี้พนักงานอัยการโจทก์ก็ไม่กล้าขอตัดพยาน เพราะถ้าศาลยกฟ้องอัยการจะมีความผิดทางวินัย

ข้อยุติ

เป็นดุลพินิจของศาล ถ้าเห็นว่าพยานที่สืบมาพังได้ว่า จำเลยได้กระทำผิดแล้ว ศาลควรตัดพยาน

24. ข้อปัญหา ในกรณีที่สืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลยเมื่อศาลสืบพยานมาได้บ้างแล้วศาลสั่งตัดพยาน แต่จดรายงานกระบวนการว่าพนักงานอัยการโจทก์พอใจที่จะสืบพยานเพียงเท่านี้ ซึ่งหากศาลพิพากษายกฟ้อง อัยการโจทก์จะมีความผิดทางวินัย

ข้อยุติ

หากเป็นจริงตามปัญหา พนักงานอัยการควรจะแจ้งคดีค้านไว้ให้ปรากฏเป็นหลักฐานไว้ในสำนวน

22. ข้อปัญหา การออกหมายเรียกพยาน ศาลมักจะระบุเวลา 09.00 น. ทำให้พยานมาศาลสายกว่านี้ จึงขอเสนอให้ออกหมายเวลา 08.30 น. (และควรเขียนหมายลงโทรศัพท์ไว้ในหมายด้วย)

ข้อยุติ

ขอให้ทางศาลพิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอแนะต่อไป สำหรับหมายเรียกพยานบุคคล หมายเรียกพยานเอกสารหรือพยานวัตถุ ได้มีการระบุหมายเลขโทรศัพท์ของศาลที่ออกหมายหรือคำสั่งนั้นอยู่แล้ว

22. ข้อปัญหา ในกรณีที่ศาลออกหมายให้ผู้ปักครองนำเด็กมาศาล แต่ไปออกหมายถึงผู้ปักครองของเด็กโดยมิได้ระบุว่า ให้นำเด็กมาด้วย ถึงวันนัดจึงมีผู้ปักครองมาศาลแต่เพียงผู้เดียว ทำให้ต้องเลื่อนคดีไป

ข้อยุติ

ขอให้ทางศาลพิจารณาแก้ไขต่อไป

24. ข้อปัญหา ในกรณีส่งประเด็นมาสืบ การออกหมายถึงพยานควรต้องเน้นให้ชัดว่า เห็นมาเบิกความที่ศาลไหน เพราะเคยปรากฏว่าพยานเข้าใจผิดได้เดินทางไปเบิกความที่ศาลที่ส่งประเด็น

ข้อยุติ

ขอให้ทางศาลรับไปพิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอแนะนี้

25. **ข้อปัญหา การันดัชื่อในทางปฏิบัติ** ศาลจะกำหนดวันสืบพยานในวันซึ่นนแลย ทำให้คดีล่าช้า เพราะต้องเลื่อนไปเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากอัยการ ทนายความมีวันว่างไม่ตรงกับที่นัดไว้
- ### **ข้อยุติ**

เมื่อศาลมีผลแล้วควรนัดพร้อมอีกครั้งหนึ่ง โดยให้ระยะเวลาแก่จำเลยช่วงหนึ่ง เพื่อให้ไปหาทนายความ และนำทนายความหรือสมิภรณ์ทนายความมาศาล เพื่อกำหนดรันดับพยานจะทำให้ทนายความมีวันว่างตรงกับวันนัดสืบพยานไว้

26. **ข้อปัญหา การพิจารณาคดีล่าช้าเนื่องจากศาล อัยการ ทนายความ ไม่ตรงต่อเวลา**

ข้อยุติ

ให้ทุกฝ่ายตรงต่อเวลาแล้ว และควรจะต้องมีการติดต่อและประสานงานกัน เช่น ให้มีการติดตั้งโทรศัพท์ระหว่างศาลกับอัยการ ให้สามารถเรียกันได้อย่างรวดเร็ว เป็นต้น

27. **ข้อปัญหา ศาลจำคำพยานโดยย่อ และบางครั้งก็ไม่จดคำพยานที่ทนายความถามทำให้เสียเปลี่ยนในรูปคดี**

ข้อยุติ

ศาลจะเฉพาะแต่ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับประเด็นข้อพิพาท ถ้าศาลไม่จดคำพยานที่อยู่ในประเด็น ให้คุ่ความยื่นคำแฉลงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 26

28. **ข้อปัญหา การยึดทรัพย์นายประกันในคดีอาญา ควรเป็นหน้าที่ของอัยการในการนำยึดทรัพย์นายประกัน และเมื่อบังคับคดีเอกกับทรัพย์ที่ประกันได้เงินไม่พอตามสัญญาประกัน อัยการก็ควรเป็นผู้ดำเนินการยึดทรัพย์นายประกันอีก หรือควรจะเป็นหน้าที่ของผู้ได้**

ข้ออภิปราย

ความเห็นฝ่ายอัยการ ทางอัยการเห็นว่าทางปฏิบัติเรื่องส่วนใหญ่มาจากศาลอย่างมาก เมื่อมีการผิดสัญญาประกัน ศาลก็จะแจ้งให้อัยการทราบ ทางอัยการก็จะยื่นคำแฉลงขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีทางเจ้าพนักงานบังคับคดีและให้หมายศาลเรียกนายประกันมาสอบถามเพราทางอัยการไม่ทราบเรื่องมาก่อนเลยและไม่มีค่าใช้จ่ายด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเห็นควรให้แก้กฎหมายให้เป็นหน้าที่ของศาลหรือกรมบังคับคดีดำเนินในเรื่องนี้ต่อไป

ความเห็นฝ่ายทนายความ ทางทนายความเห็นว่าเรื่องนี้มีพระราชบัญญัติ อัยการบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของทางกรมอัยการ จึงสมควรที่อัยการจะต้องรับผิดชอบดำเนินการในเรื่องนี้ ไม่ใช่จะผลักภาระให้บุคคลอื่น

ความเห็นฝ่ายกรมบังคับคดี ทางกรมบังคับคดีเห็นว่าเป็นหน้าที่ของอัยการในการนำยืดทรัพย์นายประกัน เพราะ พ.ร.บ. อัยการบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ จึงสมควรให้พนักงานอัยการปฏิบัติหน้าที่นี้ไปโดยตลอด เพราะทางอัยการมีเครื่องมือในการช่วยดำเนินการอยู่แล้ว เช่น พนักงานสอบสวน พนักงานที่ดิน เป็นต้น ส่วนเรื่องความรับผิดในการนำยืดทรัพย์ เช่น นำยืดทรัพย์ผิดนั้นก็เป็นเรื่องที่จะไปว่ากล่าวอีกเรื่องหนึ่งต่างหาก

ความเห็นทางฝ่ายศาล ทางฝ่ายศาลเห็นว่า เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการตามที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ. พนักงานอัยการ มาตรา 11 และที่ว่าพนักงานอัยการไม่ทราบว่ามีทรัพย์สินของนายประกันอยู่ที่ใดนั้น อัยการมีอำนาจที่จะทำการอัยการที่จะทำการอัยการต่อศาลให้ได้ส่วนหรือออกหมายเรียกลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบุคคลอื่นมาให้ถ้อยคำได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 277 เมื่อศาลมีคำสั่งประการได้แล้วฝ่ายผู้ถูกบังคับตามสัญญาประกัน หรือพนักงานอัยการมีอำนาจอุทธรณ์ฎีกาได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 119

ข้อยุติ

ฝ่ายอัยการขอรับปัญหาในข้อนี้ไปพิจารณาต่อไป

29. **ข้อปัญหา การยืดทรัพย์แทนค่าปรับในคดีอาญา ในกรณีที่จำเลยเป็นนิติบุคคลควรเป็นหน้าที่ของใครในการบังคับคดี (นำยืดทรัพย์ ตลอดจนการรักษาทรัพย์และการขายทอดตลาด) เพราะไม่มีรายการทรัพย์สินที่จะยืดและไม่มีผู้นำยืด**

ข้อยุติ

ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาข้อนี้ต่อไป

30. **ข้อปัญหา การโอนรถยนต์ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยึดและขายในคดีล้มละลาย เมื่อแจ้งไปยังนายทะเบียนให้โอน ใส่ชื่อผู้ซื้อ ทางตำรวจให้มากรอกรายการตามแบบฟอร์มเป็นผู้ขาย ซึ่งไม่จำเป็นเพราะคำสั่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในเรื่องนี้มีผลคล้ายคำสั่งศาล เนื่องจากมีพระราชบัญญัติล้มละลายให้อำนาจโดยเฉพาะ ควรให้โอนไปให้โดยไม่ต้องกรอกแบบฟอร์ม**

ข้อยุติ

ผู้แทนฝ่ายตำรวจจะไปพิจารณาแก้ไขต่อไป

31. ข้อปัญหา กรณีลูกหนี้กระทำการอย่าง ตามพระราชบัญญัติสัมภាសยที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ส่งเรื่องให้เจ้าพนักงานสอบสวนดำเนินคดีให้ ทางตำรวจมักไม่ยอมดำเนินการเกี่ยงให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ดำเนินการเอง กรณีนี้เป็นเรื่องเครื่องมือฝ่ายเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่พร้อมในเรื่องการจับกุม คุกชั่ง สอ卜สวน ตำรวจควรดำเนินการให้ เพราะเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจอยู่แล้ว

ข้อยุติ

ผู้แทนฝ่ายตำรวจจะไปพิจารณาแก้ไขต่อไป

32. ข้อปัญหา การแจ้งความทรัพย์สินที่ยึดไว้ในคดีหาย ปรากฏว่าแจ้งแล้วเรื่องหายไป เลย ไม่ทราบผลคดีจากเจ้าพนักงานสอบสวน

ข้อยุติ

ผู้แทนฝ่ายตำรวจจะไปพิจารณาแก้ไขต่อไป

33. ข้อปัญหา เมื่อเจ้าพนักงานขอให้ตรวจไปเป็นพยานในการวางแผนและคำคู่ความให้ผู้รับมักจะไม่ได้รับความช่วยเหลือ

ข้อยุติ

ผู้แทนฝ่ายตำรวจจะไปพิจารณาแก้ไขต่อไป

34. ข้อปัญหา กรมบังคับคดีเสนอว่าหมายมักไม่ให้ความร่วมมือหรือให้ความสะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานบังคับคดีหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ทำให้การบังคับคดีค้างชั่น

ก. ไม่ไปตามนัดโดยขอเลื่อนคดีอยู่เสมอ

ข. ขอเลื่อนคดีเป็นเวลานานโดยที่ยังมีวันว่างก่อนนั้น

ค. ขอเลื่อนโดยอ้างเหตุต่าง ๆ ซึ่งไม่มีมูล

ง. ไม่วางแผนค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายตามระเบียบ หรือไม่ติดต่อเพื่อดำเนินการบังคับคดี ภายในเวลาอันสมควร เนื่องจากกฎหมายไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ทำให้การบังคับคดีค้างชั่นมาก

จ. แกล้งห้องด้วยการบังคับคดีไว้ แล้วไม่แจ้งว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อไปเป็นเหตุให้การบังคับคดีชงขังและค้าง

ฉ. ให้ความร่วมมือกับคู่ความที่ประสงค์จะประวิงคดี เช่น เยี่ยนคำร้องขัดทรัพย์ให้กับผู้ร้องขัดทรัพย์ใกล้เวลาจะขยายทรัพย์ ทั้งที่รู้ว่าไม่มีมูล ทำให้ต้องงดการบังคับคดีไว้และการบังคับคดีจึงล่าช้า

ข้ออภิปราย

ความเห็นฝ่ายที่ 1 เห็นว่าในกรณีที่มีการฟ้องคดีแพ่ง หรือให้การในคดีแพ่งอันเป็นเหตุหรือทนายความร่วมมือกับคู่ความในการประวิงคดี เช่น เป็นคำร้องขัดทรัพย์ให้กับผู้ร้องขัดทรัพย์ ใกล้เวลาจะขายทรัพย์ทั้งที่ไม่มีมูล ทำให้ต้องงดการบังคับคดีไว้ และการบังคับคดีล่าช้านั้น ควรจะมีการแก้กฎหมายให้ลงโทษผู้ที่ฟ้องความแพ่ง หรือให้การในคดีแพ่ง อันเป็นเหตุ หรือร่วมกับคู่ความ เพื่อประวิงคดีด้วย

ความเห็นฝ่ายที่ 2 เห็นว่าไม่ควรแก้กฎหมายเพราฯ ให้มีกฎหมายอาญาเอาผิดกับคู่ความ ที่เบิกความเท็จอยู่แล้ว และสำหรับทนายความนั้นก็มี พ.ร.บ. ทนายความ พ.ศ. 2508 เอื้อประโยชน์ความฐานผิดมารยาททนายความ

ข้อยุติ

ที่ประชุมมีความเห็นชอบตามความเห็นฝ่ายที่ 2

๓๘. ข้อปัญหา ผู้แทนฝ่ายราชทัณฑ์ได้เสนอปัญหาข้อข้องระหว่างราชทัณฑ์กับตำรวจ หลายข้อ กล่าวคือ

ก. ตำรวจนำผู้ร้ายสำคัญมาฝากเรือนจำไม่ได้ดำเนินการตามระเบียบกรมตำรวจน่วงการบังคับคดี ด้วยการบังคับกันผู้ต้องขังหรือจำเลยก่อการร้ายหรือหลบหนี ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 11 ธันวาคม 2511

ข. การอยัดตัวผู้ต้องขังไม่กำหนดระเบียบที่มีอยู่ด้วย

ค. ศาลฝากผู้ต้องขังแต่ไม่มีตัวมาก็ควรหมายเหตุในหมาย เรื่องนี้บางรายไม่ได้หมายเหตุ ควรมีการปรึกษากันระหว่างศาลตำรวจนและราชทัณฑ์

ง. ผู้ต้องขังครบฝากขังแล้วตำรวจไม่มารับตัวและไม่แจ้งเหตุใด ๆ ให้เรือนจำทราบ บางคดีสำคัญถ้าปล่อยไปก็เสียหาย จะรับหรือไม่รับก็ควรแจ้งให้เรือนจำทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 1 วัน

จ. การตรวจสอบประวัติผู้ต้องขังจากตำรวจล่าช้าและบางที่ไม่ละเอียดพอขอให้เร่งรัดและมีความละเอียดพอสมควรด้วย

ฉ. กรณีตำรวจขอผู้ต้องฝากขังไปทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ ควรขอผ่านศาล เพราะเป็นคนฝากของศาลมิใช่ของเจ้าเรือนจำโดยตรง

ข้อยุติ

ผู้แทนฝ่ายตำรวจรับไปพิจารณาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของฝ่ายราชทัณฑ์ต่อไป

37. ข้อปัญหา ฝ่ายราชทัณฑ์เสนอว่าในกรณีที่ผู้ต้องหารือจำเลยเป็นโรคติดต่อและคดีไม่สำคัญ ควรให้ประกันหรือฝากโรงพยาบาลที่เกี่ยวข้อง หากส่งเข้าเรือนจำเป็นอันตรายแก่ส่วนรวมมาก เพราะไม่มีที่แยกขังเป็นส่วนสัดและในเรือนจำมีคนแน่นแออัดมาก

ข้อยุติ

ในเรื่องนี้ตามปกติอัยการหรือศาลแม้ให้ประกันตัวอยู่แล้ว ส่วนเรื่องนำผู้ต้องหายังคงดำเนินการอย่างเดิม แต่เมื่อมาถึงวันนี้ มีพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ให้อำนาจกระทำได้

38. ข้อปัญหา ฝ่ายราชทัณฑ์เสนอว่าเวลาที่พนักงานดูแลต้องข้อยกเว้นบุคคลภายนอกเข้าไปด้วย เพราะมีปัญหาด้านการควบคุมและการป้องกัน สำหรับญาตินั้นก็ควรให้ไปเยี่ยมในช่วงระยะเวลาต่อไป

ข้อยุติ

ฝ่ายทนายรับข้อเสนอของฝ่ายราชทัณฑ์ไปปฏิบัติ

39. ข้อปัญหา ฝ่ายราชทัณฑ์ได้เสนอว่ามีปัญหาขัดข้องระหว่างราชทัณฑ์กับศาลหลักเมือง กล่าวคือ

ก. ศาลออกหมายล่าช้า โดยเฉพาะหมายปล่อย บางครั้งไปถึงเรือนจำเวลา 19.00 น. - 20.00 น. ทำให้เกิดข้อครหาว่า ศาลและราชทัณฑ์หากทางหน่วยนี้ยังพระต้องการสั่งตوبแทน ควรออกหมายให้รวดเร็วขึ้น

ข. การประทับตราเนียมาย "ไม่ควรประทับหัวอนันต์หลายใบ เพราะตราจะไม่สนับสนุน"

ค. ลายเซ็นผู้พิพากษาในหมายความมีนามเต็มไว้ด้วยจะสะดวกแก่การตรวจสอบ

ง. การออกหมายแจ้งโทษการกระทำผิดหลายกรรม ควรระบุแยกให้ชัดว่าเป็นความผิดฐานอะไร โทษเท่าใด อย่าเขียนแต่ฐานความผิดแล้วรวมโทษทั้งหมดเข้าด้วยกัน เพราะมีปัญหาในการพิจารณาอภัยโทษลดโทษ การเลื่อนขั้น

จ. แบบฟอร์มหมายศาลทุกประเภท ได้ใช้มานานแล้ว ศาลกับราชทัณฑ์ควรประชุมปรึกษากันแก้ไขปรับปรุงให้เกิดความสะดวกในทางปฏิบัติ

ฉ. ศาลควรออกหมายเบิกล่วงหน้า 1 วัน เพื่อที่ทางเรือนจำจะได้มีเวลาเตรียมตัว หากต้องดำเนินคดีจะได้ประสานงานกับทางตำรวจได้

ข้อยุติ

ที่ประชุมขอให้กระทรวงยุติธรรมصالและทางราชทัณฑ์รับข้อเสนอดังกล่าวไปพิจารณาแก้ไขต่อไป

40. ข้อปัญหา ฝ่ายทนายความเสนอว่าเอกสารที่พนักงานที่จะต้องส่งเป็นพยานหลักฐานต่อศาลอย่างแน่นอน เช่น แผนที่เกิดเหตุ บันทึกการตรวจสอบที่เกิดเหตุ ทางอัยการมักจะส่งเอกสารดังกล่าวในวันสืบพยานทำให้ทนายความไม่มีโอกาสพิจารณาเอกสารนั้นได้โดยละเอียดอาจเกิดข้อบกพร่องในการดำเนินคดีได้ ควรให้อัยการส่งก่อนวันสืบพยานได้หรือไม่

ข้อยุติ

ที่ประชุมเห็นว่ากรณีเรื่องนี้เป็นดุลพินิจของพนักงานอัยการที่จะส่งก่อนหรือไม่ก็ได้โดยพิจารณาถึงเหตุผลและความจำเป็น เป็นเรื่อง ๆ ไป

(2) ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี

1. ข้อปัญหา พนักงานสอบสวนได้ควบคุมผู้ต้องหาได้ 6 วัน และวันที่ 7 ซึ่งตรงกับวันศุกร์ ผู้ต้องหาได้รับการประกันตัวไปในตอนเช้า ครั้นตอนเย็นนายประกันมาขออนประกันทำให้พนักงานสอบสวนไม่สามารถนำผู้ต้องหามาฝากขังต่อศาลทัน กรณีเช่นนี้พนักงานสอบสวนจะปฏิบัติอย่างไร

ข้ออภิราย

ความเห็นแรก ไม่อนุญาตให้ถอนประกัน ซึ่งความเห็นนี้มีผู้แย้งว่า ไม่สามารถทำได้ เพราะนายประกันมีอำนาจที่จะขอถอนสัญญาประกันได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 116 และไม่มีข้อยกเว้นที่จะไม่อนุญาตให้ถอนประกันไว้

ความเห็นที่สอง เห็นว่าพนักงานสอบสวนให้ถอนประกันไปได้ แต่ยังมีอำนาจที่จะควบคุมผู้ต้องหาต่อไปอีก และนำไปฝากขังในวันจันทร์หรือในวันเปิดราชการ เพราะยังมีความจำเป็นตามพฤติกรรมแห่งคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 87 วรรคแรก

ความเห็นที่สาม เห็นว่าศาลควรจะจัดให้มีการรับฟังคำร้องและพิจารณาของฝากขังจากพนักงานสอบสวนในวันหยุดราชการ

ความเห็นที่สี่ เห็นว่าควรให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีความอาญา มาตรา 87 ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาในระหว่างวันหยุดราชการได้โดยให้นำไปฝากขังต่อศาลในวันเปิดทำการ

ข้อยุติ

ฝ่ายตัวรวจควรดำเนินการแก้กฎหมายให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาในระหว่างวันหยุดราชการได้โดยให้นำไปฝากขังต่อศาลได้ในวันเปิดทำการ ขณะที่ยังไม่ได้มีการแก้กฎหมาย ให้พนักงานสอบสวนติดต่อกับศาลเป็นการภายใต้ศาลจัดผู้พิพากษา

ไว้สำหรับรับคำร้อง และพิจารณาของผู้ที่ต้องการสอบถามในวันหยุดราชการ ซึ่งขณะนี้ ศาลอาญาได้อำนวยความสะดวกในเรื่องนี้เป็นการภายใต้กฎหมายแล้ว

2. **ข้อปัญหา** ฝ่ายตัวแทนเสนอว่า bang คดีที่การสอบสวนไม่เสร็จสิ้น ให้ภายในกำหนดเวลาฝ่ากขังที่ศาลอนุญาตได้ เพราะต้องรอผลการตรวจพิสูจน์ของกลาง เช่น กัญชา ยาเสพติดให้โทษอื่น ๆ ลายพิมพ์น้ำเมือ ศาลมักจะอนุญาตให้ฝ่ากขังได้เพียง 2 ครั้ง และในครั้งต่อไปศาลจะไม่อนุญาตโดยอ้างว่าไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะฝ่ากขังต่อเป็นเหตุให้ต้องปล่อยตัวผู้ต้องหาไป

ข้ออภิปราย การตรวจพิสูจน์ของกลาง ตรวจสอบประวัติต้องใช้เวลานานพอสมควร เนื่องจากของกลางมีจำนวนมาก และมีกำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ควรที่ศาลจะฟ่อนปرونในเรื่องนี้ ให้เป็นพิเศษ

ข้อยุติ

เป็นคุณพินิจของศาลที่จะอนุญาตหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงสภาพของฝ่ายผู้ต้องหา เป็นสำคัญ หากปรากฏข้อเท็จจริงที่ແนชัดต่อศาลว่า ข้ออ้างของพนักงานสอบสวนที่ว่า การตรวจพิสูจน์ของกลาง ตรวจสอบประวัติไม่สามารถทำให้แล้วเสร็จภายในกำหนดได้ ศาลก็ควรอนุญาตให้ตามคำขอของพนักงานสอบสวน

3. **ข้อปัญหา** ในคดีที่ขึ้นศาลแขวง การขอผลัดฟ้องฝ่ากขัง ถ้าผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ ศาลมักไม่อนุญาตให้ผลัดฟ้อง ฝ่ากขัง โดยให้ยื่นฟ้องผู้ต้องหาภายใต้กฎหมายในวันนั้นเลย ซึ่งในบางคดีมีความจำเป็นจะต้องสอบสวนข้อเท็จจริงบางอย่างเพิ่มเติม เช่น บาดแผลจะเป็นอันตรายสาหัสตามกฎหมายหรือไม่ หรือเป็นอันตรายแก่กายหรือไม่ หรือต้องสอบประวัติของผู้ต้องหาว่าเคยต้องโทษมาก่อนหรือไม่ เพื่อจะได้มีการขอให้เพิ่มโทษ

ข้ออภิปราย

ความเห็นที่หนึ่ง เห็นว่า bang กรณีจะฟ้องทันทีไม่ได้ เพราะพนักงานอัยการจะต้องรอพยานหลักฐานบางอย่างเพิ่มเติม ซึ่งเห็นควรให้ศาลอนุญาตให้ผลัดฟ้องได้

ความเห็นที่สอง เห็นว่า ตามกฎหมายจะต้องฟ้องทันทีจะทำการสอบสวนไม่ได้ แต่ถ้า มีเหตุจำเป็นจริง ๆ ก็ให้ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อพิจารณาและทางแก้อีกทางหนึ่งโดยขออนุญาตฟ้องต่ออธิบดีกรมอัยการได้ แต่มีผู้แย้งว่าถึงแม้จะฟ้องได้ก็ไม่มีประโยชน์ เพราะได้ปล่อยตัวผู้ต้องหาไปแล้ว ทำให้ยากแก่การที่จะนำตัวผู้ต้องมาฟ้องได้

ข้อยุติ

เมื่อผู้ต้องหาให้การรับสารภาพแล้ว ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา ในศาลแขวงจะต้องฟ้องต่อศาลทันที และสอบสวนต่อไปอีกไม่ได้

4. ข้อปัญหา วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการได้ส่วนมูลฟ้องของศาลต่าง ๆ ยังลักษณะกันอยู่ กล่าวคือ บางศาลก็ยอมรับสำเนาเอกสารเป็นพยานหลักฐาน แต่บางศาลกำหนดให้นำต้นฉบับเอกสารมาแสดง

ข้อยุติ

ในชั้นได้ส่วนมูลฟ้องนี้สำเนาเอกสารน่าจะเพียงพอที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานได้ และศาลมควรจะปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน

5. ข้อปัญหา ฝ่ายศาลเสนอว่า การยื่นคำฟ้องและคำคู่ความต่อศาลมควรที่จะกระทำในตอนเช้า เพราะถ้ายื่นในตอนบ่ายจะมีปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบค่าฤชาธรรมเนียมและการเสนอสำนวนต่อผู้พิพากษาเพื่อสั่งคำฟ้องและคำคู่ความนั้น แต่ถ้าเป็นกรณีที่จำเป็นจริง ๆ ก็อาจยื่นในตอนบ่ายได้

ข้อยุติ

ที่ประชุมเห็นชอบตามที่ฝ่ายศาลเสนอ

6. ข้อปัญหา การสั่งหมาย บางครั้งทำให้คดีล่าช้า เพราะรายงานการสั่งหมายของเจ้าหน้าที่ไม่ตรงกัน ส่วนมากสั่งหมายครั้งแรกไม่ได้

ข้อยุติ

ที่ประชุมเห็นว่า ควรแก้ปัญหาด้วยการระบุภูมิลำเนาของผู้รับหมายให้แจ้งชัดและเข้มงวดกำหนดขั้นกับเจ้าหน้าที่เดินหมายให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงภูมิลำเนาของทนายความก็ควรที่จะแจ้งให้ศาลทราบด้วย

7. ข้อปัญหา การรับค่าฤชาธรรมเนียมของศาลน่าจะอนุโลมให้มีการรับเช็ค ซึ่งธนาคารเป็นผู้สั่งจ่ายสำหรับการชำระค่าธรรมเนียมศาลได้ และน่าจะมีหลักฐานการรับเงินค่าฤชาธรรมเนียมดังกล่าวออกให้ด้วย เพื่อที่คู่ความซึ่งเป็นนิติบุคคลจะได้ใช้เป็นหลักฐาน ในเรื่องค่าใช้จ่ายในงบดุลประจำปี

ข้ออภิปราย ควรยกเลิกการปิดแสตนป์ฤชากร โดยอกใบเสร็จรับเงินแทน ก็จะเป็นการแก้ปัญหารื่องหลักฐานการรับเงินค่าฤชาธรรมเนียม

ข้อยุติ

เห็นด้วยที่จะให้มีการยกเลิกการปิดแสตนป์ฤชากร และออกใบเสร็จรับเงินแทน โดยเสนอให้กระทรวงยุติธรรมดำเนินการต่อไป ส่วนเรื่องการรับเช็คซึ่งธนาคารเป็นผู้สั่งจ่ายสำหรับชำระค่าธรรมเนียมศาลนั้น ศาลก็ได้ยึดถือปฏิบัติไปบ้างแล้ว

8. ข้อปัญหา ในวันชี้สองสถาน คุ้มครองหรือทนายความมักไปศาล และไม่ได้มอบอำนาจให้สมมุติให้ทนายความมาแทน ทำให้ต้องมีการเลื่อนคดีไปเป็นจำนวนมาก เนื่องจากวันนัดสืบพยานที่ศาลกำหนดนั้นไม่ตรงกับวันว่างของทนายความ และไม่อาจตกลงกันในประเด็นข้อพิพาทบางข้อได้อีกด้วย

ข้อมูล

เห็นควรให้คุ่มความหรือทนายความทั้งสองฝ่ายมาศาลในวันซึ่งสองสถานหรือมอบอำนาจให้สมีนท์ทนายความมาแทน ซึ่งจะช่วยการลดการเลื่อนคดีและอาจจากลงกันในประเด็นข้อพิพาทบางข้อได้อีกด้วย

๙. **ข้อปัญหา** การอ้างและสืบพยานเอกสารในคดีแพ่งมักจะอ้างกันมาก ๆ เป็นปัญหาแก่ผู้ที่ได้รับคำสั่งให้ส่งเอกสารและเป็นปัญหาแก่ศาลในการเก็บรักษาและการขนย้ายไปห้องพิจารณาคดีมีการอ้างเอกสารเป็นลัง ๆ ต้องใช้รถเข็นแต่ใช้เอกสารจริง ๆ เพียงไม่กี่แผ่น

ข้อยุติ

ที่ประชุมเห็นว่า คู่ความในคดีแพ่งไม่ควรยังเอกสารจำนวนมาก ๆ ควรเลือกอ้างเอกสารเฉพาะที่จะใช้เท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

(1) การอ้างเอกสารจากพนักงานอัยการนี้ควรที่จะระบุให้แพชตเจ้าของว่าต้องการเอกสารใด มิใช่อ้างเหมานั่งส่วนน้ำซึ่งก็เป็นส่วนน้ำที่ยังไม่ได้มีการฟ้องทางพนักงานอัยการจะถือว่าเป็นความลับ การอ้างเอกสารจากพนักงานอัยการนี้ผู้อ้างควรติดตามผลและจะขอมาได้แต่เฉพาะสำเนาเท่านั้น ซึ่งผู้อ้างจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการถ่ายเอกสารด้วย

(2) การอ้างสำนวนของศาลล้ม ๆ ถ้าเป็นสำนวนคดีหมายเลขดำควรที่จะระบุจากง
มาว่าต้องการเอกสารใดและต้องไปขอสำเนามา ถ้าเป็นสำนวนคดีแดงศาลก็อาจยินให้ได้

(3) การสืบพยานบุคคลรับรองพยานเอกสารนั้นเมื่อพยานเอกสารนั้นได้ส่งถึงความอึด
ฝ่ายและพยานรับรองแล้ว ก็ไม่ควรที่จะต้องถามพยานเกี่ยวกับข้อความในเอกสารอย่างละเอียด
เพราจะคาดคะเนว่าเอกสารนั้นของได้และเอกสารนั้นก็รับฟังเป็นพยานหลักฐาน ให้อยู่แล้ว

10. ข้อปัญหา การถอนตัวจากการเป็นพนักงาน ทนายความบางท่านมักยึดคำร้องขอถอนตัวจากการเป็นพนักงานในวันนัดพิจารณาฟันนั่นเอง หรือก่อนวันนัดเพียง 2 - 3 วัน โดยมีได้ส่งสำเนาหรือแจ้งให้ตัวความทราบ บางท่านยึดคำร้องแล้วก็ไม่มาศาลในคืนนี้อีกเลย อันเป็นการไม่สะท้วงแก่ตัวความ และทำให้ศาลมีผลต้องเลื่อนคดีไปเนื่องจากตัวความต้องไปหาพนักใหญ่ทำให้การพิจารณาคดีล่าช้า

ข้อยุติ

ทนายความที่จะถอนตัวความติดต่อแจ้งให้ตัวความทราบเสียก่อนโดยให้ตัวความลงชื่อรับทราบไว้ด้วย และควรถอนตัวเสียแต่เนื่องๆ เพื่อให้โอกาสตัวความ

ข้อเสนอแนะ กรณีที่ทนายความจะถอนตัวเนื่องจากตัวความไม่มีมาตรฐานโดยให้ตัวความนั้นควรแต่งให้ศาลทราบตามความจริง ไม่ควรใช้วิธีการถอนตัวจากการเป็นพนักงานแล้วปล่อยให้เป็นเรื่องของศาล และทนายความไม่ควรถอนตัวจากการเป็นพนักงานเนื่องจากเกรงว่าศาลจะไม่ให้เลื่อนคดี

11. ปัญหา ปัจจุบันได้มีการเลื่อนคดีมาก โดยอ้างเหตุการเจ็บป่วย ทำให้การพิจารณาคดีล้าช้า

ข้อยุติ

ควรที่ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทุกฝ่ายจะได้ร่วมมือประสานงานกันให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ควรอ้างเหตุการเลื่อนคดีเฉพาะที่จำเป็นจริงๆ เท่านั้น

(3) ปัญหาข้อขัดข้องที่เกิดจากงานธุรการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

1. ปัญหา หน่วยงานต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมยังไม่สามารถปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพได้เต็มที่

ข้อยุติ

หน่วยงานทุกหน่วยในกระบวนการยุติธรรมยังขาดแคลนอัตรากำลังและทนายความใหม่ๆ ยังทำงานบทพร่องอยู่

ข้อเสนอแนะ ควรทำความเข้าใจกับ ก.พ. และสำนักงบประมาณให้เป็นปัญหาระหว่างการขาดแคลนอัตรากำลังของหน่วยราชการในกระบวนการยุติธรรม และให้เห็นความสำคัญของงานของศาล อัยการ ตำรวจ และราชทัณฑ์ด้วย

ควรให้มีการฝึกอบรมผู้ที่จะออกไปประกอบอาชีพทนายความ โดยให้สมาคมทนายความกับเนติบัณฑิตยศึกษาร่วมกันดำเนินการ

2. ปัญหาระบบคุณภาพของเจ้าหน้าที่ธุรการ

1. ปัญหาข้อขัดข้องของพนักงานอัยการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการของศาลเพียง

ก. เวลาที่ไปขอคุณสำนวน เช่น ยื่นคำร้องต่อศาลแล้วจะขอคุณสำนวนมาไม่ได้รับ

ความสะดวก การตามหาสำนวนค่อนข้างสับสนไม่ทราบว่าสำนวนไปอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่คนใด

ข. เจ้าหน้าที่ของศาลแพ่งไม่ติดป้ายชื่อจึงทำให้ยากที่จะทราบได้ว่าผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่หรือไม่ และประจารอย่างเด่นงานใด

ค. เมื่อศาลมีคำสั่งให้ออกหมายต่าง ๆ แล้ว กว่าจะออกหมายให้ได้ใช้เวลานานมาก

ง. เมื่อตัวความมอบฉันทะให้มาถึงคำร้องขอเงินคืนกว่าจะได้รับเงินต้องรอถึง 1 เดือน

จ. เมื่อศาลมีคำสั่งคำร้องแล้ว เจ้าหน้าที่มักแจ้งให้ทราบด้วยว่าจะดำเนินการให้คุณความเสี่ยงมาก เพราะถ้าเจ้าหน้าที่บอกไม่ตรงกับที่ศาลสั่งก็ทำให้เป็นผลเสียแก่คดีอย่างยิ่ง

ฉ. ศาลขึ้นพิจารณาข้า ซึ่งบางครั้งพบว่าสาเหตุมาจากการเจ้าหน้าที่หน้าบลังก์ไม่ค่อยพน ถึงแม้ว่าคุณความจำภาพร้อนกันแล้ว ก็ไม่มีโอกาสไปแจ้งให้ผู้พิพากษาทราบได้

ช. การส่งหมายโดยเฉพาะหมายเรียกและสำเนาคำพ้องไม่เคยส่งครั้งเดียวได้ทำให้เสียเวลาและเสียเงินของรัฐบาล

ญ. บัญชีนัดความประจำวันมีปิดประกาศไว้น้อยเกินไป ทำให้ต้องแบ่งกันดูทั้งผังเขียนด้วยลายมือทำให้อ่านยาก เมื่อศาลแพ่งได้อ่านศาลมแขวงเพิ่มขึ้นก็ไม่เปลี่ยนหมายเลขห้องพิจารณา เช่น ห้องพิจารณาหมายเลข 4 มีทั้งที่อาคารใหญ่และอาคารศาลมแขวงทำให้คุณสับสนเข้าห้องพิจารณาผิด

ข้อยุติ

ขอให้ศาลแพ่งรับไปพิจารณาดำเนินการแก้ไขต่อไป

2. ปัญหาข้อขัดข้องของทนายความที่มีเกี่ยวกับปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ธุรการ

ของศาลแพ่งมีดังนี้

ก. ทางศาลแพ่งควรประทับตราไว้บนเอกสารที่ยื่นต่อศาลไว้ในสำเนาของทนายความ หรือออกใบรับคำคุณความให้ทนาย เช่นเคยปรากฏว่าคำร้องที่ยื่นไว้หายไปจะยื่นคำร้องใหม่ก็ทำไม่ได้ เพราะไม่มีหลักฐานมายืนยันได้

ข. ไม่ได้รับความสะดวกในการชำระเงินค่าธรรมเนียม เมื่อชำระแล้วทางศาลไปออกใบเสร็จให้จึงไม่มีหลักฐานไปอ้างอิงกับผู้อื่นว่าได้มีการชำระเงินให้กับศาลไปแล้ว ขอให้เจ้าหน้าที่ออกใบรับของศาลติดสำนวนไว้ด้วย

ค. การขอตูสำนวนทำได้ยากมากโดยเฉพาะแผนกเก็บสำนวนคดีแดง ขอเสนอให้ทนายทำหนังสือขอทราบคำสั่ง และศาลก็แจ้งให้ทราบโดยเอาไปเสียบไว้ในที่ที่กำหนดไว้เพื่อว่าทางทนายจะได้มารับไปจะทำให้สะดวกขึ้นมาก

ง. เจ้าหน้าที่ให้บริการแก่ทนายความไม่เสมอภาคกัน ถ้าเป็นคนรู้จักกันหรือให้ประโยชน์ตอบแทนเจ้าหน้าที่ก็จะบริการดี

ข้อยุติ

ขอให้ศาลแพ่งรับไปพิจารณาดำเนินการแก้ไขต่อไป

3. ปัญหารื่องคุณภาพของเจ้าหน้าที่ธุรการของศาล

ก. ทางศาลได้รับคำร้องเรียนเสนอว่าเจ้าหน้าที่ไม่ให้บริการที่รวดเร็วเท่าที่ควรซึ่งอาจมีส่วนเกี่ยวโยงมาจากกระบวนการเดือนอัตรากำลัง แต่สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือไม่มีการฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่บางคนหลายดู คนอื่นก็ไม่สามารถปฏิบัติงานทดแทนได้ การให้บริการแก่ประชาชนที่ศาลเด็กซึ่งควรจะมีเจ้าหน้าที่ประชาชนสามพันธ์ค้อยชี้แจงการติดต่อราชการศาลแต่ปรากฏว่ามีแต่โต๊ะติดป้ายประชาสัมพันธ์ตั้งไว้โดยไม่มีประชาสัมพันธ์มาปฏิบัติหน้าที่

ข. เจ้าหน้าที่ธุรการขาดความรู้ขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น เจ้าหน้าที่หน้าบัลลังก์ไม่มีความรู้แม้กระถั่งการกลัดสำนวนว่าควรเรียงลำดับเอกสารในสำนวนอย่างไร ทำให้เป็นอุปสรรคแก่การปฏิบัติงานของผู้พิพากษา

ค. เรื่องการที่หน้าบัลลังก์เรียกความช้านั้น ทางเจ้าหน้าที่ก็มีปัญหาว่าประการเรียกแล้วไม่พบ ดังนั้นจึงควรประกาศให้โจทก์ จำเลย หรือพยานที่มาศาล ไปแจ้งกับเจ้าหน้าที่ว่าตนมาศาลแล้วเมื่อเจ้าหน้าที่หน้าบัลลังก์ไปตรวจดูพบว่ามากันพร้อมก็จะไปแจ้งให้ศาลทราบได้ทันที

ข้อยุติ

ขอให้ศาลรับไปพิจารณาดำเนินการแก้ไขต่อไป

4. ข้อปัญหา ในคดีที่ศาลอ่อนแรงทนายซึ่งเจ้าหน้าที่ศาลจะแจ้งข้อแรงทนายไปทีละรายซึ่งส่วนใหญ่ในวันนัดพบจำเลยนั้นทนายความมักจะไม่ว่า เมื่อถึงวันนัดสืบพยานนัดแรกจึงต้องขอเลื่อนคดีไป

ข้ออภิปราย ควรให้นัดหมายครั้งละหลายคน หากคนหนึ่งไม่ว่าร่าง คนที่เหลือจะได้ว่าความแทนไปได้โดยไม่ต้องเลื่อนคดี อีกประการหนึ่งขณะนี้สมาคมทนายความได้ตั้งหน่วยช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายโดยมีทนายอาชีพ 60 - 70 คนมาทำงานให้โดยไม่คิดมูลค่า ศาลอาจขอแรงทนายเหล่านี้มาช่วยเป็นทนายแก้ต่างให้จำเลยในคดีศาลขอแรงก็ได้

ข้อยุติ

ให้ใช้วิธีการขอแรงทนายตามวิธีการเดิม ส่วนจะให้ขอครั้งละ 2-3 คนนั้น ไม่อาจทำได้ เพราะอาจจะมาพร้อมกันทีละหลายคนทำให้เสียเวลาแก่ทนายที่ไม่ได้ว่าความ และทำให้ต้องมีหนังสือไปขอแรงทนายผู้นั้นบ่อยขึ้น ส่วนการที่จะให้ขอแรงทนายที่สมาคมทนายความจัดไว้ช่วยเหลือประชาชนนั้น ทางสมาคมทนายความไม่สามารถจะให้ความช่วยเหลือได้เนื่องจากจำนวนทนายความยังมีจำกัด และจะช่วยเฉพาะกรณีจำเลยเป็นคนยากจนเท่านั้น

5. ข้อปัญหา เรื่องทนายความให้ประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ศาล

ข้ออภิปราย

ความเห็นที่ 1 เห็นว่าการที่ทนายความให้ประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ศาลนั้นทนายความตกลงอยู่ในสภาพจำยอมมิฉะนั้นจะถูกเจ้าหน้าที่กลั่นแกล้ง เช่น ยื่นฟ้องที่ศาลแพ่งถ้าไม่ให้เงินก็ต้องเสียเวลาอย่างไม่น้อยกว่าครึ่งชั่วโมง และการขอคุณสำนวนถ้าไม่ให้เงินก็หาสำนวนไม่พบ การคัดคำพยาน การตั้งหมายกิจเช่นเดียวกัน นอกจากนั้นยังต้องรับภาระในการเอกสารในโอกาสสวัสดิ์ แต่งงาน งานศพ ของเจ้าหน้าที่ตลอดจนซื้อสิ่งของต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่นำมาจำหน่ายด้วย

ความเห็นที่ 2 เห็นว่าทนายความให้ประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ศาลเพื่อยศักย์ความสะอาด กะเป็นพิเศษกว่าคนอื่นและเพื่อให้เจ้าหน้าที่ศาลดำเนินการที่ผิดกฎหมาย เช่น การคัดคำพยานเป็นผลให้เจ้าหน้าที่ศาลเคยตัวและต้องเรียกร้องค่าตอบแทนเป็นนิสัย ส่วนเรื่องที่ทนายอ้างว่าต้องเสียค่าสั่งหมายมากเกินควรก็เป็นความผิดของทนายเองที่ไม่นำไปสั่งหมายด้วยตนเองจึงเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติโดยมิชอบ

ข้อยุติ

ควรให้ทุกฝ่ายร่วมมือกันแก้ไขโดยฝ่ายศาลต้องกวดขันความประพฤติของเจ้าหน้าที่ให้ลงเว้นการรับประโยชน์โดยแทนไม่ว่าในกรณีใด ๆ และทนายความก็ควรดูถูกการให้ประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ศาล หากเจ้าหน้าที่ศาลกลั่นแกล้งกิหรือเรียนต่อผู้บังคับบัญชาอีกทั้งควรมีการแก้ไข

กฎหมายบางเรื่อง เช่น ในเรื่องการส่งหมายนั้นมีไปส่งหมายครั้งแรกไม่ได้ก็ให้ปิดหมายได้ทันที เพื่อเป็นการตัดโอกาสเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการส่งหมาย หรือใช้วิธีเหมาจ่าย ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่รับจัดส่งหมายโดยเร็วเพราไม่มีส่วนได้เสียเพิ่มขึ้น

๖. **ข้อปัญหา** ใน การยื่นคำร้องขอฝ่ากขังระหว่างพนักงานสอบสวนกับเจ้าหน้าที่ศาล พนักงานสอบสวนมักไม่มา yื่นคำร้องเอง หรือมา yื่นคำร้องไว้แล้วก็กลับไปก่อน บางครั้งผู้ต้องหา แตลงคัดค้านการขอฝ่ากขัง หรือศาลต้องการทราบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมก็ไม่สามารถที่จะสอบถามได้

ข้ออภิปราย

ความเห็นที่ ๑ เห็นว่า ใน การยื่นคำร้องขอฝ่ากขังนั้น พนักงานสอบสวนไม่คร่าเอาใจใส่รับผิดชอบเนื่องจากสถานีตำรวจต่าง ๆ ใช้วิธีกำหนดให้พนักงานสอบสวนผลัดเปลี่ยนเป็นเวรภักดิ์มาฝ่ากขัง ซึ่งบ่อยครั้งที่พนักงานสอบสวนที่เป็นเวรไม่สนใจเตรียมตัวมาแม้กระถั่งว่าจะมาฝ่ากขังในเรื่องใดบ้างแล้วมาใช้วิธีค้นดูสำนวนที่ทางศาลอาญาเตรียมไว้ในแต่ละวัน จากนั้นจึงเขียนคำร้องเอาเองแล้วยื่นต่อเจ้าหน้าที่จึงทำให้มีการหลงลืม ไม่ได้ยื่นคำร้องขอฝ่ากขังในสำนวนที่ทำไม่พบอยู่เสมอและบางครั้งก็ถูกเจ้าหน้าที่ศาลกลั้นแก้สั่งเอาไว้ ต่อมากองศาลมายุ่งได้แจ้งไปให้สถานีตำรวจต่าง ๆ เตรียมคำร้องมาให้เรียบร้อยแล้วมา yื่นต่อเจ้าหน้าที่ โดยทางศาลจะไม่ยอมให้ค้นดูสำนวน เมื่อก่อนเช่นเดียวก่อน แต่ก็ยังมีพนักงานสอบสวนจำนวนไม่น้อยที่ยังคงไม่เตรียมตัวและมาใช้วิธีข้อมูลสำนวนเหมือนเดิมทำให้เจ้าหน้าที่ศาลไม่ได้รับความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ในการยื่นคำร้องขอฝ่ากขังครั้งที่ ๒ เป็นต้นไปยังศาลจะไปนั่งพิจารณาสั่งคำร้องที่เรื่องจำ พนักงานสอบสวนก็จะนำคำร้องมา yื่นทึ้งไว้ที่ศาลแล้วไม่ไปให้ศาลสอบในขณะพิจารณาคำร้องทำให้ทางศาลไม่สามารถทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาได้เต็มที่โดยเฉพาะเมื่อผู้ต้องหาแตลงคัดค้านการขอฝ่ากขัง และการที่พนักงานสอบสวนจัดเรกันมากขอฝ่ากขังก็ทำให้ไม่สามารถชี้แจงความจำเป็นให้ศาลทราบได้เนื่องจากไม่ใช่พนักงานสอบสวนเจ้าของสำนวน

ความเห็นที่ ๒ เห็นว่านั้นตั้งแต่ทางศาลเริ่มกระบวนการยื่นคำร้องโดยให้เตรียมคำร้องไปก่อนให้เรียบร้อยนั้นก็ได้รับทราบว่าทางเจ้าหน้าที่ของศาลก็ได้ให้ความสะดวกแก่พนักงานสอบสวนเป็นอย่างดีและทางตำรวจก็ได้กวดขันเรื่องนี้มากขึ้นเช่นกัน แต่ในเรื่องที่เห็นควรให้พนักงานสอบสวนได้อยู่ชี้แจงต่อศาลในขณะนั่งพิจารณาคำร้องด้วยนั้น ทางกรมตำรวจนั้นได้มีระเบียบไว้แล้วว่าให้พนักงานสอบสวนเจ้าของสำนวนไปชี้แจงต่อศาลด้วยตนเองแต่ในสภาพปัจจุบัน ประมาณงานได้เพิ่มมากขึ้นจนทางตำรวจนไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ เพราะจะทำให้นายตำรวจทั้งสถานีตรวจต้องมาติดพันอยู่กับการฝ่ากขังของศาล แต่อย่างไรก็ตามทางสถานีตำรวจนั้นพยายาม

แก้ไขบัญหาในเรื่องนี้โดยจัดเวรฝ่ากขั้งขึ้น สถานีตำรวจนครบาลแห่งอย่างเช่น สน. ทุ่งมหาเมฆ ได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนที่เป็นเวรเตรียมการเรื่องคำร้องไปล่วงหน้าและให้ศึกษาสำนวน การสอบสวนที่จะฝ่ากขั้งไว้จนสามารถถือใจให้ศาลฟังได้

ข้อบัญชี

ที่ประชุมมีความเห็นว่าพนักงานสอบสวนควรเตรียมการเรื่องคำร้องขอฝ่ากขั้ง และเจ้าหน้าที่มาให้เรียบร้อย ส่วนการซึ่งจะให้ศาลฟังในขณะนั้นพิจารณาคำร้องนั้น พนักงานสอบสวนเจ้าของสำนวนควรมาศาลด้วยตนเอง หากไม่สามารถมาได้ก็ให้มอบหมายพนักงานสอบสวนเรวได้ แต่ต้องศึกษาการสอบสวนสำนวนที่ขอฝ่ากขั้งจนสามารถถือใจให้ศาลฟังได้

7. **ข้อบัญชา การผลัดฟ้องที่ศาลเด็ก ๆ** นั้นเป็นการกระบวนการทางกฎหมายที่เป็นเยาวชน เพราะพนักงานสอบสวนอาจขอผลัดฟ้องได้ถึง 90 วัน หากผู้ต้องหาไม่ได้รับการประกันตัวจะทำให้เสียอนาคต

ข้ออภิปราย

การขอผลัดฟ้องที่ศาลเด็ก ๆ นั้นทางฝ่ายต่อรองได้พยายามเร่งรัดอยู่แล้ว และมีข้อตกลงกับทางสถานพินิจว่าสถานพินิจจะส่งรายงานการสืบเสาะมาให้พนักงานสอบสวนภายใน 18 วัน แต่ในทางปฏิบัติแล้วพนักงานสอบสวนจะได้รับล่าช้าถึง 2 เดือนจึงทำให้ไม่อาจสรุปสำนวนการสอบสวนได้

ข้อบัญชี

พนักงานสอบสวนควรทำสำนวนการสอบสวนให้เสร็จสิ้นโดยเร็วและสถานพินิจฯ ควรส่งรายงานสืบเสาะให้พนักงานสอบสวนภายในกำหนด 18 วันด้วย

(4) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม

1. **ข้อบัญชา การตีราคาหลักประกันของพนักงานสอบสวน** พนักงานอัยการและศาลควรคำนวนจากโทษปรับที่กำหนดไว้ในกฎหมาย และควรอนุญาตให้มีการประกันด้วยบุคคลได้ การตีราคาหลักประกันจึงไม่ควรเกินกว่าโทษปรับ

ข้ออภิปราย

ในเรื่องการตีราคาหลักประกัน หากจะคำนวนจากค่าปรับที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว อาจจะไม่กว้างพอ เพราะความผิดบางประเภทมีโทษจำคุกรวมอยู่ด้วยซึ่งถือว่าโทษจำคุกเป็นโทษประหาร การพิจารณาหลักประกันจากโทษปรับในความผิดดังกล่าว จึงน่าจะครบไป การอนุญาตให้ประกันด้วยผู้ต้องหา หรือจำเลยนั้น นอกจากจะพิจารณาหลักประกันแล้วควรจะต้อง

พิจารณาข้ออื่น ๆ วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 ประกอบด้วย แต่สำหรับคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว นอกจากจะมีพิจารณาเหตุตาม มาตรา 108 ด้วยแล้ว การตีราคาหลักประกันเท่าโทษปรับก็น่าจะเป็นการเพียงพอแล้ว

ข้อสูตร

การอนุญาตให้ประกันผู้ต้องหาหรือจำเลย ควรอยู่ในดุลพินิจของผู้มีอำนาจเพื่อพิจารณาแต่ละราย ไม่ควรวางแผนทั้งหมดอย่างเดียว ไป ส่วนการประกันตัวบุคคลแต่เพียงอย่างเดียว กัน ขณะนี้ยังมิได้นำมาปฏิบัติ สมควรจะนำมาปฏิบัติซึ่งปัจจุบันศาลแขวงชนบทได้มีนโยบายในเรื่องนี้อยู่แล้ว สำหรับศาล การอนุญาตให้ประกันตัวได้ถือตามคำแนะนำของประธานศาลฎีกา ซึ่งให้ไว้ ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2523 อยู่แล้ว

2. ข้อปัญหา ฝ่ายราชทัณฑ์เสนอให้แก่ไว้เรื่องความแอดดของเรื่องจำชีงทำให้ไม่อาจปฏิบัติให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ และมาตรฐานขั้นต่ำขององค์กรสหประชาชาติได้ ควรที่จะมีการอนุญาตให้ประกันตัว รอการลงอาญา หรือคุณความประพฤติให้มาก

ข้อสูตร

การเพิ่งงบประมาณในการก่อสร้างที่คุณชั้งให้เพียงพอ กับจำนวนผู้ต้องขังและควรเพิ่มเจ้าหน้าที่ด้านเทคนิค เช่น นักจิตวิทยา อนุศาสนาราษฎรเพื่อคุ้มครองผู้ต้องขังด้วย ส่วนเรื่องการให้ประกันตัว การรอการลงอาญาหรือ คุณความประพฤตินั้น ศาลก็ได้กระทำอยู่แล้ว โดยพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้

3. ข้อปัญหา คำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นพนักงานสอบสวนบางครั้งเป็นคำรับสารภาพที่ได้มาโดยมิชอบ เพราะพนักงานสอบสวนให้ผู้ต้องหาเขียนชื่อในกระดาษเปล่า ควรที่กรมตำรวจนจะได้มีแบบฟอร์มคำรับสารภาพไว้ด้วย

ข้ออภิปราย

ฝ่ายตัวตรวจสอบว่า เรื่องดังกล่าวกรมตำรวจนี้เป็นปัญหาสำคัญและได้พิจารณาอย่างจริงจังทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ปัญหาดังกล่าวเหลือน้อยเต็มที่ ส่วนแบบฟอร์มคำรับสารภาพนั้นอาจจะไม่ได้ผลในทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตามหากต้องการให้มีแบบฟอร์มคำรับสารภาพทางฝ่ายตำรวจนี้อาจจัดทำขึ้นได้ เพราะขณะนี้ก็มีแบบฟอร์มคำรับสารภาพสำหรับคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวงแล้ว การจัดทำแบบฟอร์มนี้คงดีอีกที่อยู่นอกอำนาจศาลแขวงก็น่าจะกระทำได้

ข้อยุติ

ที่ประชุมขอให้กรรมตำราจารณาทำแบบฟอร์มคำรับสารภาพของผู้ต้องหาต่อไป

4. ข้อบัญชา การสอบสวนผู้ต้องหาใน ควรสอบสวนต่อหน้าญาติผู้ใกล้ชิดหรือพนักงาน และเมื่อผู้ต้องหาให้การรับสารภาพจะต้องมีบุคคลดังกล่าวอยู่ด้วย

ข้ออภิปราย

ความเห็นที่ 1 ซึ่งเป็นความเห็นฝ่ายพนักงาน เห็นว่าสิทธิของผู้ต้องหาควรได้รับความคุ้มครอง การมีญาติ ผู้ใกล้ชิด หรือพนักงานนั้นอยู่ด้วยขณะทำการสอบสวนย่อมเป็นหลักประกันความยุติธรรมที่จำเลยจะพึงมี และทำให้การดำเนินคดีรวดเร็วยิ่งขึ้น เพราะเมื่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มาร่วมรับรู้ด้วยแล้ว ย่อมไม่เกิดข้อโต้แย้งขึ้นในภายหลัง

ความเห็นที่ 2 ซึ่งเป็นความเห็นฝ่ายตำรา เห็นว่ากระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยใช้ระบบกล่าวหา การพิสูจน์หักล้างข้อกล่าวหาควรกระทำในศาลในบางกรณี หากยอมให้ญาติ ผู้ใกล้ชิด หรือพนักงาน ร่วมอยู่ด้วยในขณะทำการสอบสวนอาจทำให้เสียรูปคดี หรืออาจไม่ได้ตัวผู้ร่วมกระทำผิดมาลงโทษ และอาจจะรับรวมพยานหลักฐานได้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ เพราะผู้เข้าฟังการสอบสวนได้ทราบถึงคำให้การของผู้ต้องหา ผู้ร่วมกระทำผิดอาจรู้ตัวและอาจมีการยักย้ายของกลางได้ อย่างไรก็ตาม ทางฝ่ายตำราเห็นว่าหากผู้ต้องหาจะพบทนายความสองต่อสอง ก่อนเริ่มการสอบสวนหรือหลังการสอบสวนเสร็จแล้ว ทางฝ่ายตำราจะไม่ขัดข้อง

ความเห็นที่ 3 เห็นว่าควรให้ญาติ ผู้ใกล้ชิดหรือพนักงานอยู่ด้วยในขณะที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา หรือตอนที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพก็เพียงพอแล้ว

ข้อบุคคล

ที่ประชุมมีมติมอบเรื่องนี้ให้กระทรวงยุติธรรมรับไปพิจารณา

5. ข้อบัญชา ฝ่ายตำราขอให้ทางราชทัณฑ์ถ่ายรูป และทำประวัติของผู้พันโทษ มอบให้กรรมตำราเก็บรักษาไว้

ข้ออภิปราย

การถ่ายรูปและทำประวัติของผู้พันโทษเป็นเรื่องที่น่ากระทำ เพราะจะทำให้เจ้าหน้าที่ตำราทราบประวัติของผู้พันโทษ ได้อย่างถูกต้อง และรวดเร็วอันเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทางหนึ่ง

ข้อบุคคล

ฝ่ายราชทัณฑ์รับไว้พิจารณาเพื่อเสนอต่อกฎหมายทัณฑ์ดำเนินการต่อไป

6. ข้อปัญหา ปัจจุบันการดำเนินคดียังไม่รวดเร็วเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากมีอุปสรรค และข้อขัดข้องมาจากหลายฝ่าย ทั้งศาล อัยการ ทนายความ ตำรวจ และราชทัณฑ์ สาเหตุแห่งความล่าช้านั้น มีด้วยกันหลายกรณี เช่น

ก. การสอบสวนล่าช้า เพราะต้องรอการตรวจพิสูจน์ของกลาง ตรวจลายพิมพ์นิรนาม เป็นต้น

ข. พยานหลักฐานไม่พร้อม

ค. มีการเลื่อนคดีบ่อยครั้ง

ง. บัลลังก์และผู้พิพากษาไม่เพียงพอ กับปริมาณงาน

ข้อเสนอแนะ

ให้ทุกฝ่ายร่วมมือกันแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวเพื่อให้การพิจารณาคดีดำเนินไปรวดเร็ว ส่วนเรื่องบัลลังก์และผู้พิพากษาไม่เพียงพอให้กระทรวงยุติธรรมรับไปดำเนินการแก้ไขต่อไป

สรุป

อุปสรรคข้อขัดข้องในกระบวนการยุติธรรมที่กล่าวแล้วข้างต้น มีสาระสำคัญดังนี้

1. ปัญหาความร่วมมือและการประสานงานในกระบวนการยุติธรรม
2. ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการกระบวนการพิจารณาคดี
3. ปัญหาข้อขัดข้องที่เกิดจากงานธุรการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม
4. การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม

คำถ้ามท้ายบท

1. กระบวนการยุติธรรม หมายถึงอะไร? จงอธิบายให้เข้าใจ
2. การคุมประพฤติ มีลักษณะเช่นใด? จงอธิบาย
3. ข้อเสนอแนะการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมที่มีประสิทธิภาพมีเช่นไร จงอธิบายอย่างมีเหตุผล?